

Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir

Kadına Yönelik
Aile İçi Şiddetin
nlenmesi Projesi

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER

Kadına Yönelik
Aile İçi Şiddetin
nlenmesi Projesi

ECORYS

“Bu Proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklařa finanse edilmektedir.”

“Bu yayının içeriğinden yalnız ECORYS Danışmanlık ve Mühendislik Ltd. şti. liderliğindeki Konsorsiyum sorumlu olup, yayın hiçbir şekilde Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmemaktadır.”

İÇİNDEKİLER

2.BÖLÜM KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER - SUNUŞ	3
1. Giriş	9
2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Dünyada ve Türkiye’de Mevcut Durum	9
3. Kadınlar Kimlerden, Nerede, Nasıl Şiddet Görüyor?	12
4. Kadına Yönelik Şiddetin (KYAİŞ) Tanımı	13
5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Dinamikleri ve Biçimleri	14
6. Aile İçi Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri	20
7. Aile İçi Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri	21
8. Şiddete Karşı Çıkmak ve Önlemek.....	23
SONUÇ	30
KAYNAKÇA	31
EĞİTİM PROGRAMI AKIŞLARI.....	33
EKLER	43
EĞİTİM PROGRAMI SLAYTLARI	81

2.BÖLÜM

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER

Editörler: Ebru Hanbay Çakır (Proje Toplumsal Cinsiyet Kilit Uzmanı)
Işın Gürel (Proje İletişim Kilit Uzmanı) - Nur Otaran (Proje Uzmanı)
Hazırlayan: Zelal Ayman ve Nevin Şenol

2.Bölüm

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET: NEDENLERİ, SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER

1. Giriş

2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Dünyada ve Türkiye’de Mevcut Durum

3. Kadınlar Kimlerden, Nerede, Nasıl Şiddet Görüyor?

4. Kadına Yönelik Şiddetin (KYAİŞ) Tanımı

5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Dinamikleri ve Biçimleri

6. Aile İçi Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

7. Aile İçi Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

8. Şiddete Karşı Çıkmak ve Önlemek

1. Giriş

Kadına yönelik aile içi şiddet (KYAİŞ) evrensel bir sorundur ve temel insan haklarının ve özgürlüklerinin ihlalidir. Cinsiyete dayalı şiddet, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkar. KYAİŞ aile içinde yani özel alanda meydana geldiği için çoğu zaman başkalarıyla paylaşılammakta, gizli tutulmakta, bu nedenle nerelerde, ne yaşandığı tespit edilememektedir.

Kadına yönelik şiddetin bir suç olarak kabul edilmesi, yıllarca verilen mücadelenin sonucudur. Bu mücadelenin öncülüğünü kadın örgütleri yapmıştır. Bu mücadelenin sonucunda şiddet uygulamanın bir suç olduğu kabul edilmiş ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başında Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gelmektedir. Düzenlemeler şiddete maruz kalan kadınlara sunulan hizmetlerin sektörler arası bir yaklaşımla ele alınması gerektiğinin altını çizmektedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalan kadının gerekli hizmeti alabilmesi için sağlık hizmeti, adalet hizmeti, sosyal hizmet veren kurumlar ile kolluk kuvvetlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının ortak çabaları ve işbirliği çok önemlidir.

2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Dünyada ve Türkiye’de Mevcut Durum

Kadına yönelik aile içi şiddet (KYAİŞ) evrensel bir sorundur ve tüm toplumları derinden ve olumsuz biçimde etkilemektedir. KYAİŞ Türkiye’de de önemli bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Tüm aile bireylerini tehdit eden KYAİŞ, başta kadınların ve çocukların temel insan haklarını ihlal etmektedir.

BM Kadının Güçlendirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bölümünün Aralık 2012 tarihi itibarıyla topladığı verilere göre¹,

- Danimarka’da kadınların yüzde 22’si,
- Almanya’da yüzde 25’i,
- Norveç’te yüzde 13.9’si

hayatlarının bir döneminde, yakın yaşam arkadaşlığı (eşler, eski eşler ve/veya birlikte yaşanan kişiler) sürdürdüğü birinin uyguladığı fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır (2013).

BM Dünya Kadınları 2010 Raporuna göre²,

- Filipinlerde kadınların %15’i, Zambia’da %59’u hayatlarında en az bir kere fiziksel şiddete uğramışlardır.
- Filipinlerde kadınların yüzde % 10’u, Zambia’da % 48’i birlikte yaşadıkları kişilerden fiziksel şiddet görmüştür.

¹UN Women, Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Country,2013 http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/vawprevalence_matrix_june2013.pdf

²United Nations, The World’s Women 2010: Trends Statistics New York, 2010 <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/Worldswomen/WW2010pub.htm#>

- Cinsel şiddet Azerbaycan'da %4, Meksika'da %44 oranındadır.
- Kadınların Azerbaycan'da % 3'ü, Meksika'da % 11'i birlikte yaşadıkları kişilerden cinsel şiddet görmüştür.
- Somali'de 15-49 yaş grubunda bulunan kadınların yüzde 98'i kadın sünneti uygulamasına maruz kalmıştır.
- Mısır'da bu oran %96-97 arasındadır.

BM Kadın Birimi (UN Women) çalışmasına göre 2013 yılı itibariyle³

- Dünyada 64 milyon zorla ve erken evlenmiş kız çocuğu, "çocuk gelin", bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Güney Asya'dadır.
- Tahminlere göre, insan trafiği mağduru kadınların 4,5 milyonu cinsel istismara da uğramaktadır.
- Tecavüz bir savaş aracı olarak kullanılmaktadır. Bosna-Hersek'de 1992-1995 yılları arasında 20.000 ila 50.000 civarında kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir. 1994 yılında Ruanda'da gerçekleşen soykırımda ise 200.000 ila 500.000 civarında kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir.
- Avrupa Birliği ülkelerinde çalışma hayatında cinsel istismara uğradığını belirten kadınların oranı %40-50 civarındadır.

Dünya Sağlık Örgütü 2013 Araştırmasına göre⁴;

- Dünyada cinayete kurban giden kadınların %35'i duygu bağı olan bir erkek tarafından öldürülmektedir.
- Dünyada her yıl 5000 kadın "namus" adına işlenen cinayete kurban gitmektedir. Hindistan'da her yıl 25.000 kadın çeyizle ilişkili şiddete maruz kalmaktadır. 160.000 yanma nedeni ölümün %65'i 15-24 yaş arası kadınların başına gelmektedir.
- Dünyada 100-140 milyon kadın ve genç kız kadın sünneti sonucu sağlık sorunları yaşamaktadır.
- Afrika ülkelerinde her yıl 3,5 milyon genç kız kadın sünneti (FGM) riski ile karşı karşıyadır. Somali'de kızların %97,9'una kadın sünneti uygulanmaktadır.

AB Ülkelerinde 2014'de sonuçlanan kadına yönelik şiddet araştırmasına göre⁵,

- Her üç kadından biri 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır.
- Aile içi şiddet vakalarının sadece %14'ü ve diğer şiddet vakalarının sadece %13'ü rapor edilmektedir.
- 15 yaş üstü her 10 kadından biri cinsel şiddete maruz kalmaktadır.
- Her 20 kadından biri tecavüze uğramaktadır. Eşi veya hayat arkadaşı tarafından evlilik içi tecavüze uğrayan kadınların oranı %31'dir. Ve bu şiddet en az 6 kere tekrar etmiştir.
- Her beş kadından ikisi (%43) eşi veya eski eşi/hayat arkadaşından psikolojik şiddet

³UN Women Facts and Figures: Ending Violence against Women

<http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

⁴WHO, Understanding and addressing violence against women, 2012, WHO/RHR/12.38.

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77421/1/WHO_RHR_12.38_eng.pdf?ua=1

⁵European Union Agency for Fundamental Rights, Violence against women: an EU-wide survey Results at a glance, 2014 <http://fra.europa.eu/en/press-release/2014/violence-against-women-every-day-and-everywhere>

- gördüğünü belirtmiştir (% 25 aşağılanma vb, %5'i eve kapatılma vb).
- Eşi veya hayat arkadaşının şiddetine maruz kalan kadınların %42'si hamile iken de şiddet görmüştür.
 - Her beş kadından biri istenmeyen fiziksel temas şeklinde cinsel tacize maruz kalmıştır, kadınların %32'si failin patron, iş arkadaşı, müşteri olduğunu belirtmiştir.
 - Her beş kadından biri tek taraflı ısrarlı takibe (stalking) maruz kalmıştır.
 - Bu olayların mağduru olan beş kadından biri tek taraflı ısrarlı takibin 2 yıldan fazla sürdüğünü bildirmiştir.
 - Her dört tek taraflı ısrarlı takip vakasından üçü polise bildirilmemiştir.
 - Sanal ortam takip ve tacizi yeni bir şiddet türü olarak özellikle kadınları tehdit etmektedir (2014).

Türkiye'de KYAİŞ

Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili resmi veriler kısıtlıdır. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen, 17.168 kişi ile yapılan görüşmelere dayanan ve 2009 Ocak ayında yayınlanan "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu" bu konudaki resmi tek kaynak niteliğindedir⁶. 2013-2014 yılı araştırma çalışması halen KSGM ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup, sonuçların 2014 sonunda açıklanması beklenmektedir.

2008 Raporuna göre;

- Türkiye genelinde eşi veya eski eşi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların oranı % 39'dur.
- Hayatının herhangi bir dönemde duygusal şiddet yaşayan kadınların oranı % 43,9'dur.
- Sadece cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı % 15,3'tür.
- Fiziksel veya cinsel şiddetin birlikte yaşanma yüzdesi 41,9'dur.
- Kentte fiziksel şiddet oranı % 38 iken kırdada % 43'tür.
- Yaşadıkları fiziksel şiddet sonucunda yaralanan kadınların oranı % 25'tir.
- En az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlardan eğitimi olmayanların oranı % 55,7, lise ve üzeri düzeyde eğitim alanların oranı ise % 27'dir.
- "Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilir" ifadesine katılan kadınların oranı % 14,2'dir.
- Yaşadıkları şiddeti kimseye anlatamayan kadınların oranı % 48,5'tir.
- Şiddet yaşayan kadınların sağlık sorunları yaşama, intihar etmeyi düşünme ya da deneme olasılıkları en az iki kat artmaktadır.
- Her 10 kadından 1'i gebeliği sırasında fiziksel şiddete maruz kalmıştır.
- Cinsel şiddet birçok durumda fiziksel şiddet ile birlikte yaşanmaktadır; kadınların % 42'si fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

⁶KSGM, National Research on Domestic Violence Against Women in Turkey 2008 http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/tdvaw/Statistics.htm

- Sadece eğitim düzeyi düşük olan kadınlar şiddete maruz kalmamaktadır. Eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınlar arasında bile her 10 kadından 3'ü eşleri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır.
- Evlenmiş kadınların hayatındaki en yaygın şiddet eşlerinden gördükleri şiddettir.
- Kadınların % 7'si çocukluklarında (15 yaşından önce) cinsel istismar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Bunun dışında bazı kadın kurumlarının ve basın kuruluşlarının yaptığı araştırmalar konuyla ilgili durumu gösterme açısından veri olarak alınabilir (KSGM, 2009)

3. Kadınlar Kimlerden, Nerede, Nasıl Şiddet Görüyor?

Kadınların nerede, kimlerden, nasıl şiddet gördükleri önemli bir konudur. Bu konunun değerlendirilmesi, KYAİŞ'in nedenlerini, biçimlerini ve boyutlarını açığa çıkarmaktadır. Böylece, şiddetin etkileri konusu çok daha iyi kavranabilmektedir.

Bir toplumda kadın ve erkekler arasındaki eşitsizlik oranı ne kadar büyükse, kadına karşı şiddet de o kadar fazla yaşanmaktadır.

Kutu 1 - Kadınlar kimlerden, nerede ve nasıl şiddet görüyor?

- **Nerede?** Kadınlar evlerinde, aile içinde olduğu gibi, ev dışında birçok yerde de şiddete maruz kalabilmektedir. Örneğin, sokakta, toplu taşıma araçlarında, park, sinema gibi toplu olarak bulunan mekânlarda, işyerlerinde, okullarda, hastanelerde, cezaevlerinde, silahlı çatışma bölgelerinde kadınlara şiddet uygulanmaktadır.
- **Kimlerden?** Bu şiddet ve taciz, hiç tanımadığımız yabancılardan gelebileceği gibi, şef, patron, öğretmen, doktor, hasta bakıcı, hoca, muskacı gibi tanıdığımız kişilerden ya da ailemizdeki erkeklerden gelebilir. Genelde bu kişilerle kadınlar arasında hiyerarşik bir ilişki vardır ve otorite konumundaki erkek, gücünü kötüye kullanır.
- **Nasıl?** Şiddet ya da cinsel taciz pek çok şekilde gerçekleşebilir. Örneğin, bağırma, hakaret etme ya da sözle taciz (laf atma), aşağılama, küçümseme, ad takma, hiç konuşmama gibi duygusal şiddet davranışları; tokat, tekmeleme, dayak gibi fiziksel şiddet türleri ya da rahatsız edici bakışlardan elle dokunmaya ve tecavüze dek uzanan cinsel şiddet.

Yasalarla, örf ve adetlerle, sosyal ve siyasal sistemle "meşru" kılınan ve sonunda "doğal"mış gibi algılanan bu eşitsizlikler, kadının nesneleştirilmesi ve erkeklere ait görülmesi, kadına karşı şiddetin temelini oluşturmaktadır. Sonuçta aile içinde ya da dışında olsun, şiddetin her türü kadınları, insan olarak yaralayan, izler bırakan bir hak ihlali şeklini almaktadır.

Kadına yönelik şiddet, dünyanın her yerinde farklı ırk, dil, din, sınıf ve etnik gruplara mensup kadınların yaşadıkları ortak bir sorundur. Tüm dünyada kadınlar çeşitli şiddet biçimlerine farklı doz ve şekillerde maruz kalmaktadır. Özellikle 1960'lardan itibaren güçlenen kadın hareketlerinin talepleri ve yürüttükleri kampanyalar sayesinde kadına yönelik şiddet son 30 yılda giderek artan oranda kadınların temel haklarının ihlali sayılmakta ve kamu düzenini tehdit eden önemli bir toplumsal bir sorun olarak görülmektedir.

4. Kadına Yönelik Şiddetin (KYAİŞ) Tanımı

Dünyadaki pek çok toplumu etkileyen bu ölçekteki bir sorunun çözülmesinin ilk adımlarından biri kadına yönelik şiddet (KYŞ) ile ilgili evrensel düzeyde kabul edilecek ortak bir tanım geliştirmek olmuştur. Bu amaçla, dünyada pek çok uluslararası kurum ve kuruluş özellikle 1990'lardan sonra KYAİŞ ile ilgili çalışmaya başlamıştır. Bu kuruluşların başında Birleşmiş Milletler (BM) gelmektedir. BM'de, kadınlara yönelik şiddete karşı bir bildirge hazırlamak üzere oluşturulan çalışma grubunun hazırladığı 1993'te BM Genel Kurulu tarafından kabul edilen Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinin birinci maddesinde kadına karşı şiddet tanımlanmıştır.

Kutu 4

KYAİŞ, "Kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veren ya da verebilecek veya kadınların acı çekmesine neden olabilecek, gerek kamusal gerekse özel alanda yapılan bu tip davranışlara yönelik tehditleri ve kadınların özgürlüğünün zorla kısıtlanmasını da içine alan şiddete yönelik her türlü cinsiyetçi davranışı içerir." (1993 BM)

Aynı bildirinin ikinci maddesi, bu tanımın, ailede ve yakın çevrede olagelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddeti de kapsayacak, fakat bununla kısıtlanmayacak şekilde yorumlanması gerektiğini belirtmektedir. Bu tanım, bugün büyük ölçüde evrensel olarak kabul edilmiş olup, BM'den Dünya Sağlık Örgütü'ne ve Avrupa Birliği'ne kadar birçok uluslararası kuruluşun metinlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunun dışında, BM tarafından 1995 yılında Pekin'de düzenlenen IV. Dünya Kadın Konferansında yapılan KYAİŞ tanımı ise şöyledir:

"Kadınlara yönelik şiddet terimi, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir".

Dünya Sağlık Örgütü 1993'de KYŞ'i şöyle tanımlamıştır:

"Cinsiyete dayalı, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal olarak hasar yaratan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulaması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır."

2011 yılında İstanbul'da kararlaştırılan ve devletlerin imzasına açılan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ne (İstanbul Sözleşmesi) göre ise şiddet, kadınlara yönelik şiddet, aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak Kutu 3'te görüldüğü gibi tanımlanmıştır:

Kutu 3

“Kadınlara yönelik şiddet: Bir insan hakları ihlali olarak ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama ve keyfi olarak özgürlüğünden yoksun bırakma anlamına gelir.”

“Aile içi şiddet: Aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir.” (2011 Ais İst. Söz. Madde 3(a))

“Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet: Kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir.”

İstanbul Sözleşmesi 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir, bundan böyle bu sözleşme-deki tanımlar yürürlükte olacaktır.

5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Dinamikleri ve Biçimleri

Kadına yönelik şiddetin tek bir sebebi yoktur, birbirine bağlı bir çok sebep kadına yönelik şiddete neden olmaktadır. Birbirine bağlı karmaşık kurumsallaşmış sosyal ve kültürel faktör kadınları şiddete karşı kırılgan tutmakta ve tüm bunlar kadınla erkek arasındaki güç dengesizliğinin açık bir işareti olmaktadır. Nedenlerin başında kadın ve erkek arasındaki kadın aleyhine olan güç dengesizliğini yeniden ve artan bir şekilde üretimine katkıda bulunan faktörler; sosyo-ekonomik güçler, eşitsizliği pekiştirildiği aile kurumu, erkeklerin üstün olduğuna ilişkin inanışlar, kadınların ve çocukların bağımsız yasal ve sosyal statüleri olması gerekliliğini reddeden yasal ve kültürel kısıtlamalar, ekonomik kaynakların yokluğu olarak sıralanabilir.

Kutu 4 - KYAİŞ'in devamlılığını sağlayan faktörler⁷

Kültürel

- Toplumsal cinsiyete dayalı sosyalleşme
- Cinsiyetlere atfedilen rollerin kültürel tanımı
- İlişkilerde kadın ve erkek rollerine yönelik beklentiler
- Erkeklerin üstün olduğuna dair inanışlar
- Mülkiyet hakkı ve bu hakkın kullanımında önceliğin erkeklerde olması gerektiğine ilişkin kabuller
- Ailenin erkeğin kontrolünde olan bir sosyal kurum olarak tanımlanması
- Başlık parası, çeyiz parası gibi evlilik gelenekleri
- Şiddetin bir sorun çözüm aracı olarak kabul edilmesi

Ekonomik

- Kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlılığı
- Kredi ve finansal kaynaklara erişiminin sınırlılığı
- Miras, mülkiyet, arazi kullanımı, kadınların boşanma sonrası veya kocalarının ölümünden sonra kaynakları kullanma konularındaki ayrımcı yasalar
- İstihdama, eğitime erişimdeki kısıtlılıklar

Yasal

- Yasalarda ve/veya uygulamada kadınların yasal statüsünün düşük olduğu kabulü
- Tecavüz ve aile içi istismar konularının yasal tanımlarındaki sorunlar
- Kadınların yasal okur yazarlık düzeylerinin/yasaları bilme, anlama düzeylerinin düşük olması
- Karakollarda ve mahkemelerde kadının ihtiyaçlarına duyarlılığın eksikliği

Politik

- Kadınların siyasette, medyada, yüksek prestijli mesleklerde eksik temsili
- KYAİŞ'in ciddiye alınmaması
- Ailenin devletin kontrolünün dışında özel alan olarak kabul edilmesi
- Statüko ve din kurallarıyla çatışma riski
- Kadınların politik bir güç olarak örgütlenmesindeki sınırlılıklar
- Mevcut politik sisteme kadın katılımının sınırlılığı

Özetle, toplumlarda kadın ve erkek eşit konumda değildir. Erkeğin kadına göre üstün konumu kadına yönelik şiddetin en önemli dayanağıdır. Bu eşitsizlik sonucunda erkekler, kadınların yaşam, davranış ve toplumsal etkinliklerini denetleme "hakkına" sahip olduklarını düşünmektedirler. Dolayısıyla, kadına yönelik aile içi şiddet, aile içi dinamiklerden değil, toplumun erkek egemen

⁷UNICEF Innocenti Digest Sayı 6, 2000, <http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf>

yapısından kaynaklanmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, bir toplumu oluşturan bütün yapılar; siyasal, hukuksal, toplumsal, ekonomik, eğitsel ve geleneksel yapılar aile içi şiddeti beslemektedir.

Aile içi şiddet yüzyıllardır kadınlar tarafından yaşanan ama açıklanmayan, üstünde konuşmaya korkulan, geleneklerle korunan bir tabudur. Bu nedenle, şiddeti yaşayan kadın çoğunlukla, bunun kendi yazgısı ya da kişisel sorunu olduğuna inanır veya "kendisini" suçlar. Kadın hareketinin 1980'lerden beri süregelen uğraşları sonucu aile içi şiddet sorunu açıklanmaya ve tartışılmaya başlanmıştır.

Kadınların pek çoğu, şiddeti açığa vurduklarında ya da çevrelerinden, ailelerinden yardım istediklerinde gerekli yardımı alamamaktadır. Üstelik çevresi tarafından, yaşadığı şiddet için yine kadınlar suçlanmakta veya kocanın/erkeğin dövme hakkı olduğu söylenmektedir. Dolayısıyla, aile ve toplum, kadına karşı şiddeti destekler bir tutum içinde olabilmektedir. Toplumun bilinçaltına yerleşmiş aile içi şiddeti kabullenen bu tutumdan kaynaklanan yanlış kanılar/rivayetler de kadına yönelik şiddetin sürmesine yardımcı olmaktadır.

Aile/ev içinde ya da dışında yaşanan şiddet bazı farklılıklar da göstermektedir. Çoğu zaman, kadının yakın ilişki içerisinde bulunduğu, sevgi ve güven beslediği ve beklediği bir aile bireyinden gelen şiddet ve cinsel tacize karşı daha kayıtsız bir konumda olabilirken, aile dışındaki kişilere karşı daha sorgulayıcı ya da mesafeli yaklaşabilmektedir. Ayrıca, çoğu kadın ev dışında yaşadığı şiddet ya da taciz hakkında daha kolay konuşup buna karşı çıkabilirken, aile içinde yaşadığı şiddeti gizli tutma, sineye çekme, çaresizce durumu kabullenme eğilimindedir. Dolayısıyla bu bölümde daha çok aile içi şiddet üzerinde durulacaktır.

Aile içi şiddetten bahsederken genel olarak aile içinde kadına yönelik şiddetten söz ederiz. Aile içinde zaten erkekler ile aralarındaki güç dengesi yüzünden şiddetin bizzat birinci dereceden hedefi olan kadınlar, yaşam haklarının gasp edilmesi düzeyinde şiddet görebilmektedir. Aile içinde de olsa, şiddet içeren bu cürümler, bir cinsiyetin ağırlıklı olarak hedef ve diğer cinsiyetin de uygulayıcı olduğu suçlar, "cinsiyetçi suçlar" olarak kabul edilmektedir. Amerikan Psikoloji Derneği 1996 yılında kadın olmanın aile içi şiddet mağduru olmak bakımından risk faktörü olduğunu ifade etmiştir (APA, 1996).

Öte yandan, yine bu güç ilişkisinin sonucu olarak, aile içinde zayıf konumda olan çocuklar ve yaşlılar da şiddete maruz kalırlar. Böylece, dayanışma, güven, sevgi gibi kavramlar ile özdeşleştirilen aile içinde, Türkiye'de yaşandığı gibi şiddet uygulayan ve şiddet uygulanan aile bireyleri şeklinde kategoriler oluşur. Bu noktada erkekler için şiddet konusunun ayrımını ortaya koymak önemlidir. Bazı erkekler de kadınlardan şiddet görmektedir, fakat bu erkeklerin sayısı, erkeklerden şiddet gören kadınlarla kıyaslanamayacak kadar azdır. Üstelik bu şiddet yapısal ve sistematik bir şiddet değildir, yani erkekler, toplumdaki cinsiyet eşitsizliğine dayalı nedenlerden ötürü şiddet görmemektedir, başka sebeplerden bunu yaşıyor olabilirler. Oysa kadınlar, erkeklerle aralarındaki eşitsizlik ve eşleri, babaları, aileleri ya da devletin kadınları kontrol etmek, baskı altında tutmak istemesi yüzünden erkekler tarafından şiddete maruz bırakılmaktadır. Kadın ve erkekler arasındaki eşitsizlikler nedeniyle, kadınların şiddet yaşanan bir ilişkiyi terk etmeleri de çok daha zordur.

Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesinde yapılan tanımı da dikkate alarak aile içi şiddet şöyle tanımlanabilir:

Kutu 5 - Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet (KAYAİŞ)

“Aile içinde meydana gelen, cinsiyete dayalı, kadın üzerinde baskı ve üstünlük kurmayı amaçlayan, tehdit, dayatma, kontrol içeren, psikolojik, cinsel, ekonomik, fiziksel zararlarla sonuçlanan ve kadının bir birey olarak haklarını ihlal eden her türlü eylemdir.”

KYAİŞ, yaş, eğitim ve gelir düzeyi ne olursa olsun tüm kadınların yaşadığı bir sorundur. Her kadın yukarıda sıralanan herhangi bir şiddet biçimine hayatında en az bir kere maruz kalmıştır. Şiddet uygulayan ise, kadınların kocaları, babaları, erkek kardeşleri veya kan bağı/akrabalık ilişkisi bulunan veya tamamen yabancı erkeklerdir. Aile içinde kadına yönelik şiddetin şiddet uygulayan kişinin akıl ve ruh sağlığının bozuk olması, eğitim seviyesinin düşük olması, işsizlik, ekonomik sıkıntılar, stres, gibi bireysel faktörlerden kaynaklandığı görüşü yaygındır. Oysa, bu sebepler yan sebeplerdir ve temel sebepleri açıklamaya yetmemektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu durum temelde kadınlar ve erkekler arasında mevcut ekonomik ve sosyal kaynakların paylaşılması konusundaki kadınların aleyhine yapılandırılmış güç ilişkilerinden kaynaklanmaktadır.

Yüzyıllardır süregelen bu inanışlar ve önyargılar kadınlara ve erkeklere toplumsal cinsiyet rollerini yükleyerek dengesiz bir güç ilişkisi yaratmış ve böylece toplumdaki pek çok bireyin ve toplumun genelinin kadınlara yönelik şiddeti meşru gören katı bir zihniyete sahip olmasıyla sonuçlanmıştır. Kadınlara yönelik uygulanan şiddet genel olarak gerek şiddet uygulayan, gerek toplum ve kimi zaman da bizzat şiddet gören tarafından “meşru” ve “doğal” kabul edilmektedir. Oysa, bu zihniyet ve şiddeti üreten bu düzenin “doğal” ve “meşru” olmadığı; örneğin, dayanın erkeğin “doğal” hakkı olmadığı; tam tersine şiddetten özgür bir hayat yaşamamanın kadınların en doğal insan hakkı olduğu; şiddeti hoş görmek değil, şiddete karşı çıkararak yasal yollara başvurmanın gerekliliği, sürekli vurgulanması gereken noktalardır. Şiddetsizlik yaşama ve bireye saygının işaretidir¹⁰. Temel bir insan hakları ihlali olan şiddet eylemlerinin meşru olarak kabul edilmesi bu eylemlerin artmasına neden olmaktadır ve çözümün bulunmasının önündeki en büyük engeldir.

Kadına yönelik aile içi şiddet sadece kadınları olumsuz etkilemekle kalmaz aynı zamanda o ailede yaşayan çocuklar üzerinde de yaşamları boyunca etkisi altında kalacakları olumsuzluklara yol açar. Ailesinde şiddet ortamında yetişen, şiddetin tanığı olan çocukların ihmal ve istismar nedeniyle psikolojik desteğe daha çok gereksinim duymaları, eğitimde daha az başarılı olmaları ve buna bağlı olarak yüksek gelir getiren işlerde çalışma olasılıklarının daha düşük olması söz konusu olabilir (UNFPA 2007). Bunların yanı sıra şiddetin yaşandığı ortamlarda yetişen çocukların yetişkin olduklarında şiddete maruz kalan ve uygulayan olarak gözledikleri aile bireyleri gibi şiddeti bir davranış biçimi olarak benimseme olasılıkları yüksektir.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Biçimleri

Kadınlara yönelik şiddetten söz edildiğinde, ilk akla gelen **fiziksel şiddet** olmaktadır. Oysa fiziksel olmayan şiddet biçimleri de son derece yaygındır ve kadın ve başta kız çocukları olmak üzere tüm çocuklar üzerinde çok olumsuz etkileri vardır; **hakaret, aşağılama, küçümseme, eve kapama, zorla cinsel ilişki kurma, ölüme tehdit etme**, bunlara örnektir. Bunlar ülkemizde

şiddet yaşayan ve uygulayan pek çok kişi tarafından şiddet olarak tanımlanmasa ve daha az önemsense de, fiziksel şiddet dışında kalan şiddet ve baskı yöntemleri en az fiziksel şiddet kadar kısa ve uzun vadeli çok olumsuz izler bırakır.

Fiziksel şiddet, kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Örneğin, itmek, tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etmek veya saldırmak, işkence yapmak (kadının bedeni üzerinde sigara söndürmek, tükürmek, bağlayarak dövmek, yere veya duvara fırlatmak gibi) fiziksel şiddet içeren davranışlardır. Son zamanlarda yapılan bazı psikolojik araştırmalarda, bağırmanın da fiziksel şiddet olduğunu savunan görüşlere rastlanmaktadır. Çünkü ses fiziksel bir özelliğimizdir ve sesimizi kullanarak şiddet uygulamak fiziksel şiddete girmektedir.

Duygusal/Psikolojik şiddet, uyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal şiddeti gösteren bazı davranışlar şunlar olabilir: Kadının sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmek, hakaret etmek, aşağılamak, başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunmak, kadının arkadaşlarını ve aile bireylerini sürekli aşağılamak, kadının onlarla görüşmesini kısıtlamak ya da engellemek, kadının kendine olan güvenini sarsmak, yaşadığı şiddetin suçunu kadına atmak ya da uygulanan şiddeti inkâr etmek, kadını evden kovmak, kadının kendisine veya sevdiklerine (aile, arkadaş, eşya, hayvan...) zarar vermekle tehdit etmek, yalan söylemek, kadının çocuklar konusunda kendisini suçlu hissetmesine yol açmak, kıskançlık nedeniyle sık sık kavga çıkarmak.

Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın düzenli bir şekilde kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak kullanılmasıdır. Örneğin, kadının çalışmasına, düzenli bir işte tutunmasına engel olmak veya baltalamak (sık sık işyerine gelip olay çıkartmak, iş seyahatlerine izin vermemek, gibi), kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak, maaşına, gelirine veya mal varlıklarına (araba, ziynet eşyası, tahvil, gibi) el koymak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etmek ve gerçekleşmediğinde olay çıkartmak (çok az para ile çok mükemmel sofralar beklemek gibi), ailenin gelirini içkiye, kumara yatırıp ailenin geçimini sadece kadının kazandıkları ile sürdürmeyi istemek, ailenin geliri hakkında kadına bilgi vermemek, evlilik sırasında edinilen tüm malların erkeğin üstüne yapılması gibi davranışlar, ekonomik şiddet içerir.

Cinsel şiddet, kadını rıza göstermediği herhangi bir cinsel davranışa zorlamaktır. Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasını da içerir. Bu, bir kadını rahatsız edecek kadar ısrarlı bir bakıştan tecavüze kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsar. Cinsel şiddet içeren bazı davranışlar şunlardır: Kadını istediğinden daha açık ya da daha kapalı bir şekilde giyinmeye zorlamak, kadının cinsel isteklerini, ihtiyaçlarını hiç önemsememek, kadının cinsel etkinliği ile alay etmek, küçümsemek (frijit, soğuk, azgın gibi isimler takmak), cinsel ilişkiye zorlamak, acıtarak, hoyrat cinsel ilişkide bulunmak, kadını istemediği cinsel pozisyonlara (ters ilişki gibi) veya fuhuşa zorlamak ve tecavüz.

Aşağıda yer verilen Güç ve Denetim Çemberi (Şekil 1) failin uyguladığı şiddet biçimleri yoluyla mağduru ne şekilde ve hangi araçları ile denetim altında tuttuğunu göstermektedir.

Şekil 1: Denetim Çemberi

Aktaran: Owen, F. ve D. Owen (2008)

Şiddetin Sonuçları ve Kadınlar ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri

KYAİŞ'in kısa ve uzun vadedeki etki ve sonuçları, bireysel ve toplumsal düzeyde önemli sorunlar yaratmaktadır. Özellikle fiziksel, ekonomik açıdan aile içinde daha zayıf bir konumda bulunan kadın ve erkekler bu şiddete maruz kalması sonucunda zaten zayıf olan konumlarının pekişmesine, fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklarının bozulmasına yol açmaktadır. Kadın ve çocukların şiddetten uzak bir hayat yaşayabilmeleri için, mali, ekonomik, toplumsal, sağlıkla ilgili hizmetlerin devreye girmesi gerekmektedir. Bu da şiddetin psikolojik ve toplumsal etkileri dışında ortaya çıkardığı mali boyutunu gündeme getirmektedir. Kadınların barınma ve sığınma hakları ile geçinmelerini sağlayacak meslek ve iş edinmeleri ve çocukların eğitim süreçlerinin devamını sağlayacak mali ve ekonomik kaynakların sağlanması gerekmektedir.

6. Aile İçi Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Şiddet, yaşayan bireyler üzerinde çok derin izler bırakır. Kısa süreli ve uzun süreli olan bu etkilerin en sık rastlanışları şöyledir.

Kısa süreli etkiler:

- “Öğrenilmiş çaresizlik” diye adlandırılan, kadının olaylar karşısında kendisini pasif/güçsüz hissetmesi ve olayları değiştirmek için yapabilecek hiçbir şey olmadığı inancına kapılması,
- Kadının şiddeti mümkün olduğunca geciktirebilmek için çevre ve insanları kontrol etmeye çabalayarak, tetikleyici olabilecek olayları engellemeye çalışması,
- Her gün hayatta kalmaya yönelik taktikler geliştirmekten dolayı, olaylara uzun vadeli ve geniş açıdan bakabilme becerisinin yitirilmesi,
- Yoğun korku ve buna bağlı olarak gelişen çaresizlik, güvensizlik, ümitsizlik duyguları,
- Yoğun endişe, panik,
- Kâbuslar, tetikte uyumak, uykusuzluk vb gibi uyku bozuklukları,
- Aşırı yeme, anoreksiya (ölüme sebep olacak kadar az yeme) gibi yeme bozuklukları,
- Mide ve baş ağrısı, baş dönmesi, bayılma gibi fiziksel ve psikolojik kaynaklı fiziksel şikâyetler,
- Sakat kalma derecesine varabilen yaralanmalar,
- Depresyon yani umutsuzluğa kapılma ve yaşama isteğini ve enerjisini kaybetme duygusu,
- Ölüm isteği ve intihar düşünceleri,
- Suçluluk duygusu,
- Utanç,
- Öfke ve başkalarına (çocuklar, hayvanlar, eşyalar gibi) yönelebilen öfke patlamaları,
- Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı,
- Başarısız ve uyumsuz okul/iş hayatı veya sosyal hayat,
- “Gerçekleşmeyecek ümit,” yani yaşanan her şey aksini gösterse de şiddetin bir gün biteceğine inanılması,
- Kendini koruma amacıyla cinayet.

Uzun süreli (şiddet bittikten sonra bile kalabilen) etkiler:

- İnsanlara güvensizlik ve yakın ilişkilerde zorluk
- Düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu
- Cinsel hayatta zorluklar (aşırı düşkünlük veya aşırı korku ve kaçınma)
- Kendine zarar veren davranışlar (kendini camla kesmek, üstünde sigara söndürmek gibi)
- Endişe ve panik atakları (birdenbire kalp atışlarının hızlanması, aşırı terleme, nefes almada zorluk)

- Kendini algılama bozuklukları ("Ruhum bedenimden ayrıldı," "Olayları bir başkasına oluyormuş gibi seyrediyorum," ile tanımlanan durum)
- Toplum ve çevreden soyutlanma (içine kapanma, ilişki kurma zorluğu)

7. Aile İçi Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Şiddet çocuklar üzerinde de çok olumsuz etkiler yaratmaktadır. Şiddetin toplumsal ve bireysel düzeyde azaltılması açısından bu konu kritiktir. Yeni kuşakların toplumsal cinsiyet eşitliği fikri ile sorun ve çatışmaları şiddet içermeyen iletişim yöntemleri kullanarak çözmeleri açısından çocukların şiddete uğraması veya tanık olmaları özellikle dikkat edilmesi ve önlem alınması gereken bir konudur. Aile içinde şiddete tanık olan çocukların üzerinde şiddetin bazı etkileri şöyle sıralanabilir:

- Babasının annesine şiddet uyguladığını gören çocuk, korkar, üzülür, öfkelenir.
- Olaylarla hiçbir ilgisi olmasa bile suçluluk hisseder.
- Dayağın ve baskının bir sorun çözme yöntemi olduğunu öğrenir ve bunu uygular.
- Dayak ve baskıdan kurtulmak için yalan söylemeyi seçebilir.
- Babasıyla kendisi arasında güvene dayalı bir ilişki yerine, korkuya dayalı bir ilişkisi olur.
- Babaya karşı öfke duyar.
- Gelişiminde çeşitli sorunlar yaşayabilir.
- Benlik imajı sarsılır, güven duyguları zedelenir, sınır koyma becerileri gelişmez.
- Kendileri de şiddete uğrarlarsa, kendilerini korumak için strateji üretemezler.
- Şiddet ortamından kurtulmak için evden kaçabilir, erken yaşta istemedikleri veya hazır olmadıkları bir evlilik yapabilir.

Şiddete maruz kalmış ya da tanık olmuş çocuklar aşağıdaki belirtilerden bir veya daha fazlasını gösterebilir:

- Uyuyamama, uyumaktan korkma, kâbus görme, sık sık uyanma,
- Tıbbi bir nedene bağlı olmayan, baş ağrısı, mide ağrısı, mide bulantısı gibi bedensel belirtiler,
- Aşırı bir endişe hali, korkular, ani ses veya hareketler olduğunda irkilme,
- Saldırgan davranışlar, sinirlilik, kavgacılık, başka çocukların veya hayvanların canını yakma,
- Öfke nöbetleri veya başka zorlayıcı davranışlar,
- İnsanlara, okula veya eskiden sevdiği etkinliklere karşı ilgisizlik,
- Halsizlik, enerjisizlik,
- Hiçbir duygu gösteremez hale gelme,
- Yalnız ve terk edilmiş hissetme,
- Konsantrasyonda ve dikkati odaklamakta zorluk ve okulda başarısızlık,
- Alt ıslatma, dil gelişiminde gerileme gibi yaşından küçük davranışlar,
- Sık ve uzun süreli ağlama,

- Oyun oynarken hep şiddet temalarına odaklanma,
- Temel güven duygusunun sarsılması, özgüven azalması,
- Şiddet uygulamayan ebeveynden ayrılmak istememe,
- Yeme problemleri,
- Uyuşturucu madde kullanımı,
- İntihar eğilimleri.

Aile İçi Şiddetin Toplum Üzerindeki Etkileri

KYAİŞ öncelikle toplumdaki mevcut şiddetin artmasına yol açmaktadır. Hem şiddet uygulayan ve hem şiddete maruz kalan taraflar arasındaki şiddet ilişkisi, toplumsal düzeyde kendini gösteren şiddeti güçlendirmekte ve bu da bazı bedellerin ödenmesine yol açmaktadır. Özellikle kadın ve çocukların mağdur ve erkeklerin fail olduğu bu süreçte toplumsal ayrışmalar ve iletişimsizlikler oluşmakta ve bu da toplumda çatışma ve sorunların şiddet içermeyen yöntemlerle çözümünün önünde engel oluşturmaktadır. Ayrıca, KYAİŞ uluslararası bir standart ve norm haline gelen toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları ve çocuk hakları gibi konularda toplumun gereken farkındalığı edinmesinin önünde de önemli bir engel oluşturmaktadır. Kadınların şiddet gördüğü bir toplumda eşitlik anlayışını ve şiddet içermeyen yaklaşımını geliştirmek çok zordur.

Şiddet, toplumdaki şiddeti artırırken aynı zamanda çocuk istismarını, genel olarak tecavüzleri ve hastanelere yapılan başvuruları da artırmaktadır. Öte yandan, toplumda bireylerin birbirlerine olan güven duygularına zarar vermekte ve güvensizliği artırmaktadır. Şiddet bir taraftan yaşam kalitesini düşürür öte taraftan kuşaklararası geçişte şiddet eğilimli yeni kuşakların oluşmasına katkıda bulunur. Buna bağlı olarak toplumda, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularının önemi azaldıkça şiddet süreğen hale gelir.

Kadına yönelik şiddetin ekonomik sonuçları da vardır. Şiddete maruz kalanın ve şiddeti uygulayanın ailesine ekonomik katkıda bulunması şiddet ortamında güçleşmektedir. KYAİŞ kadının üretkenliğini, çalışma kapasitesini, çalışma olanağını azaltır; çalıştığı işte devamsızlık yapmasına neden olur; işinde ilerlemesini olumsuz etkiler. Bunlara ek olarak kadının sağlık hizmetlerine olan gereksinimini artırır. Kadının sosyal hizmetleri kullanım sıklığı artar. Şiddet nedeniyle kolluk kuvvetleri ve yargı süreçleri için de kaynak ayrılması gerekir. Kadının şiddete maruz kalması, birey olarak acı çekmesinin yanı sıra üretime katılmasının engellenmesi ve şiddetle ortaya çıkan ek hizmet ihtiyacı ile de değerlendirilmeli ve önlenmelidir. Yaygınlığı bakımından toplumsal bir konu haline gelen KYAİŞ konusu, toplum ve toplumu oluşturan bireyler tarafından ciddiye alınmalı ve Türkiye'deki yasal mevzuat ve uluslararası normlara uygun bir şekilde engellenmelidir. Bu açıdan toplumun tüm kesimlerinin konuyla ilgili duyarlılık geliştirerek bu konuda tutum alması son derece önemlidir.

2005 yılında yapılan BM çalışmasında yer aldığı üzere, farklı yıllarda bazı ülkelerde kadına karşı her türlü şiddetin yıllık ekonomik maliyeti⁸;

- Yeni Zelanda (1994) 5.3 milyar YZ Doları

⁸UN, The Economic Costs of Violence Against Women: An Evaluation of the Literature,2005
<http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/expert%20brief%20costs.pdf>

- Yeni Zelanda aile içi şiddetin maliyeti 1.2 milyar YZ Doları
- Kanada (1995) 4.2 milyar Kanada Doları
- Kanada aile içi şiddetin maliyeti 1.16 milyar Kanada Doları
- ABD (2002) 12 milyar Dolar
- İngiltere (2004) 23 milyar Pound
- ABD'de tecavüzün maliyeti 7.5 milyar Dolar, çekilen acı ve sıkıntı katıldığında maliyet 127 milyar Dolar.

olarak hesaplanmıştır.

Türkiye'de henüz şiddetin ekonomik maliyetini veren çalışmalar yoktur.

8. Şiddete Karşı Çıkmak ve Önlemek

KYAİŞ'in bu denli yüksek oranda ve yaygın bir biçimde yaşandığı koşulların ortadan kaldırılması şiddetin önlenmesi bakımından kritik önemde bir ilk adımdır. Bunun için, bireysel ve toplumsal düzeyde yapılabilecekler olduğu gibi, devletin ve kamu kurumlarının da yerine getirmeleri gereken yükümlülük ve sorumluluklar da bulunmaktadır. Bu noktada, KYAİŞ'e zihinsel ve pratik düzeyde karşı çıkmak ve aynı zamanda hem bireysel hem toplumsal düzeyde toplumsal ve ekonomik açıdan çok zararlı ve olumsuz sonuçlar doğurduğunun bilincinde olmak gerekmektedir. Bu türden bir farkındalık, sorun ve çatışmaların şiddet içermeyen yöntemlerini ve belirtilen tüm düzeylerde eşitlik kavramını içselleştirmek için de önemli bir adım olacaktır. Aşağıdaki bölümlerde bireysel ve toplumsal düzeyde yapılabilecekler üzerinde durulmaktadır.

KYAİŞ'in önlenmesinde devletin sorumluluk ve yükümlülükleri de bulunmaktadır. Özellikle yasa koyucu ve uygulayıcısı olma konumuyla KYAİŞ'in önlenmesinde son derece önemli bir yeri olan devletin, kanunlar, yönetmelikler, genelgeler ve eylem planları yoluyla aldığı önlemler bu noktada devreye girmektedir.

Bu çerçevede Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010⁹ ve
- Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015¹⁰'nı

ilgili tarafların katılımıyla hazırlamıştır. Eylem planlarında KYAİŞ'in önlenmesi için kurum ve kuruluşların görev ve sorumlulukları kısa-orta ve uzun vadelere belirlenmiştir.

Şiddetin önlenmesinde yasal düzenlemeler yapılması ve eylem planları hazırlanması yetersiz kalmaktadır; şiddetin önlenmesi için yasaların uygulanması, eylem planlarının gerçekleştirilmesi gerekir.

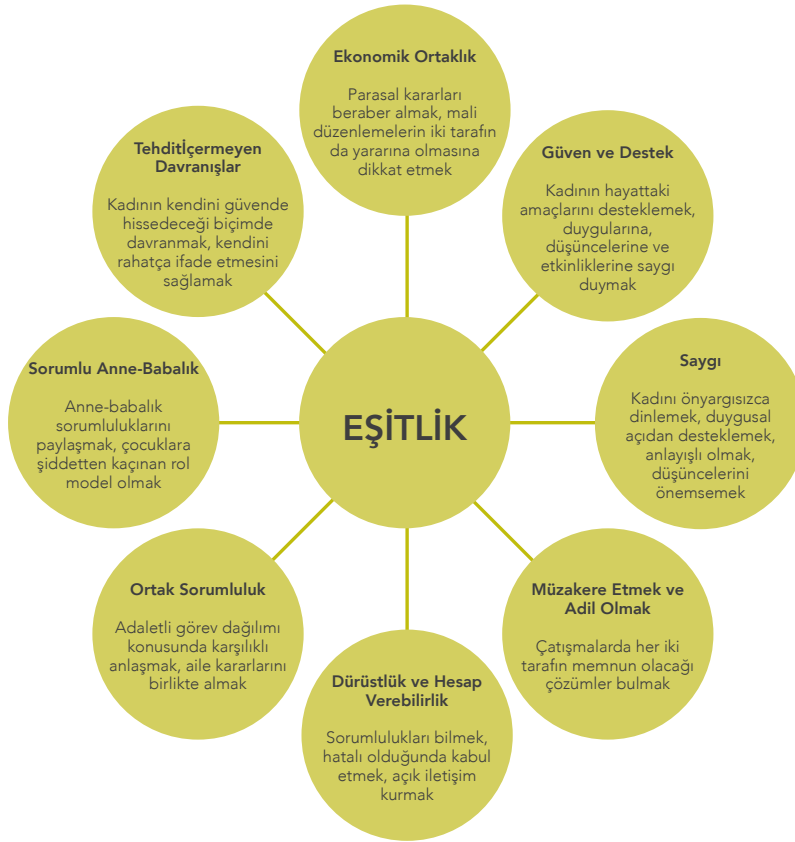
⁹www.kadininstatusu.gov.tr

¹⁰www.kadininstatusu.gov.tr

Toplumsal Düzeyde Yapılabilecekler

Aile içi şiddetin önlenmesi için, ilk adım bu konuda duyarlı olmaktır. Toplumsal yaşamda bazı şeyleri "böyle gelmiş, böyle gider," anlayışıyla hiç sorgulamayabiliriz, sorgulamak aklımıza bile gelmez. Ama toplumsal cinsiyet rollerine olduğu gibi şiddet konusuna da duyarlı olmak, bir çok şeyi değiştirmek için önemli bir adımdır. Duyarlı olduğumuzda da, kadına yönelik şiddetin toplumda kadın ve erkeklerin eşit konumda olmadığı ve toplumun erkek egemen yapısından kaynaklandığını görürüz. Bu durumda da aile içi şiddet siyaset, hukuk, eğitim ve ekonomi alanlarında, ayrıca toplumsal ve geleneksel yapılarla beslenir ve desteklenir. Şiddetin toplumsal yaşamda nasıl normalmiş gibi gösterildiğine bir bakalım şimdi de. Bunun için de bazı rivayetler ve gerçeklerden başlamakta yarar vardır.

Şekil 2. Eşitlik Çemberi

Akataran: Owen, F. ve D. Owen (2008)

Aile İçi Şiddetle İlgili Rivayetler ve Gerçekler

Birçok rivayet aslında gerçekmiş gibi kabul edilerek aile içi şiddetin meşrulaşmasına, kabul edilmesine ya da hoş görülmesine neden olmaktadır. Bu "bahane"lere ya da "rivayetler"e sizler de pek çok örnek verebilirsiniz.

Şiddetin önlenmesi için rivayetlerin ve bahanelerin fark edilmesi, gerçek durumların bilinmesi ve davranışa temel alınması için bunlara duyarlı olunması gerekmektedir.

- **Rivayet:** “Evlilik bir özel yaşam alanıdır ve bu ilişkide geçenler kimseyi ilgilendirmez” (Kol kırılır yen içinde kalır).
Gerçek: Evlilik, toplumsal bir sözleşmenin ürünüdür; taraflar birbirlerini sevme ve birbirlerine bakma konusunda anlaşmışlardır. Bu anlaşma bozulur ve kadın şiddet nedeniyle acı çekerse, bu tüm toplumun sorunu haline gelir, tıpkı kadının sokakta bir yabancı tarafından şiddete uğramasında olduğu gibi. Şiddet, evliliğin doğal bir parçası değildir ve evlilik şiddet uygulama ehliyetini kazandırmaz.
- **Rivayet:** “Kadınlara yönelik aile içi şiddete yalnızca düşük eğitimli, düşük gelirli ailelerde rastlanır.”
Gerçek: Araştırmalara göre aile içi şiddet, tüm gelir ve eğitim gruplarında görülen bir olgudur. Eğitim ve gelir düzeyi yüksek kadınlar, tam da bu rivayet yüzünden şiddet gördüklerinde kendilerinden utanıp şiddeti açığa vurmamak konusunda daha da zorlanırlar.
- **Rivayet:** “Duygusal ya da psikolojik şiddet fiziksel şiddet kadar kötü değildir.”
Gerçek: Uzmanlar “dil yarası” da diyebileceğimiz duygusal şiddetin kadın üzerinde en az fiziksel şiddet kadar yıkıcı bir etkisi olabileceğini savunuyorlar.
- **Rivayet:** “Kadınlar bilinçaltında şiddetten hoşlandıkları için erkekleri şiddet uygulamaya teşvik edebilirler.”
Gerçek: Bu rivayet belki de en yanlış inanış olabilir. Bir insan sokakta dövüldüğünde, hiç kimse olaya o kişinin dövülmek istediğini söyleyerek yaklaşmaz. Birçok kadın, yaşadığı şiddetten kurtulmak için çeşitli yolları denediği halde, toplumun ve kurumların tepkisizliği nedeniyle hiçbir çıkış yolu bulamamaktadır.
- **Rivayet:** “Şiddete neden olan alkol, işsizlik ve uyuşturucu kullanımınıdır.”
Gerçek: Alkol, işsizlik, uyuşturucu kullanımı gibi faktörler şiddeti doğuran değil, ancak şiddeti artırıcı faktörlerdir. Alkol şiddetin nedeni değildir, ama şiddet uygulayan erkekler tarafından bahane olarak kullanılan bir gerektir. “Alkollüydüm, o nedenle kendime hâkim olamadım,” gibi.
- **Rivayet:** “Kadınlar ‘kadınlık görevlerini’ yerine getirmedikleri zaman şiddete maruz kalmayı hak ederler.” (Kadınlık görevleri: Evin, erkeğin, çocukların, evdeki yaşlıların, hastaların bakımı, onlara hizmet ve koca talep ettiğinde cinsel ilişki kurmak, gibi.)
Gerçek: “Kadınlık görevleri” aslında toplumsal cinsiyet rolleriyle kadınlara yüklenen kurallardır. Nedeni ne olursa olsun, her türlü şiddet en temel insan hakları ihlallerindedir ve hiçbir şekilde hoş görülemez.
- **Rivayet:** “Kadına yönelik şiddet konusunda yasal yöntemlerle yapılabilecek fazla bir şey yok.”
Gerçek: Biraz önce dediğimiz gibi, şiddete uğramış bir kadın koruma emri alabilir, Türk Ceza Kanunu uyarınca ceza davası açabilir. Ama pek çok kadının bunları bilmediği de bir gerçek.

Bireysel Sorumluluklar

KYAİŞ’in önlenmesinde toplumsal düzeyde yapılabileceklerin yanında bireysel düzeyde yapılabilecekler de son derece gerekli ve önemlidir. Şiddeti önlemek kolay değildir ve bireysel katkılar bu noktada daha da önem kazanmaktadır. Sadece yasal mevzuatın uygulanması gibi

önlemlerin şiddetin önlenmesinde yeterli olması mümkün değildir. Başta erkekler olmak üzere toplumun her kesiminde ve bireyinin yapabilecekleri vardır. Erkekler toplumdaki şiddeti ortadan kaldırma konusunda kendilerinin de bir rol ve görevleri olduğunun farkında olarak, sorun ve çatışmaları şiddet içermeyen yöntemlerle çözmeye ikna olmalı ve bunu günlük yaşamlarında da uygulamalıdır.

Böyle bir davranış ve tutum değişikliğinin şiddeti önlemede büyük katkısı olacaktır. Böylece, kadınların da hakları olan bireyler olduğunu kabul ederek, kadınların eğitime, çalışmasına, toplumda güçlenmesine destek olmak, olumlu bakmak, dolaylı ve doğrudan şiddetin önlenmesini sağlayacaktır. Bireylerin, kadın erkek eşitliği ve kadının insan haklarının önemini anlayıp, bu yönde çaba sarf etmeleri ve talep geliştirmeleri ayrıca bu konuda atılacak önemli bireysel adımlardandır.

Şiddetsiz bir ortamda yaşayabilmek, bireye saygıyı temel alıp etkili iletişim kurmak için çaba harcamamızı gerektirmektedir. Böyle bir çaba ne hissettiğimize, ne istediğimize odaklanarak kendimizi ifade etmeye ve başkalarına da kendilerini ifade etme olanağı vererek anlamaya çalışmayı gerektirir

Dinleme, anlama

İletişim iki kişi arasında gerçekleşen anlam alışverişidir. İletişimde bilgi/anlam akışının iki yönlü olması gerekir. Tek taraflı söylenmeler iletişim olarak değerlendirilemezler. İletişim öncelikle dinleme becerisini gerektirir. Dinlemenin etkin olabilmesi için dinleyicinin;

- Daha iyi bir dinleyici olmak için istekli olması,
- Kendi konuşma isteğini bastırabilmesi,
- Konuşan kişiye bakması,
- Başkasını dinlerken kendi duygularını bir kenara bırakması,
- Dikkatini konuşana ve söylediklerine vermesi, başka şeylerle oyalanmaması,
- Söylenen şeylerin ana noktalarını yakalamaya çalışması, tek tek sözcüklerde kaybolmaması,
- Söylenen şeylere itirazlar hazırlamaması,
- Satır aralarını okumaya çalışması,
- Acele karar vermekten kaçınması ve
- Kendi önyargılarının farkında olması

önemlidir (Akt. Yalın ve Ark., 2008).

İletişim sürecinin dinlemeden sonraki aşaması anlamadır. İletişimde bütünü anlamak ona bakan farklı bakış açıları kavramayı gerektirir. Kişi kendi bakış açısının anlaşılmasını hedeflediği kadar karşısındakinin bakış açısını da anlamaya, kavramaya çalıştığı zaman iletişim olabilecektir. Anlama çabaları yargılamadan, cevabı belli, sorgulama şeklinde olmayan sorular sorarak amacına ulaşır.

Öfkeyi dindirmek

Şiddete başvurmadan da sorunlar çözülebilir. Bunun için öfkeyi kontrol edebilmek de önemli becerilerden biridir. Öfke kontrolü belli davranışları yapabilmeyi gerektirir. Aşağıda sırasıyla

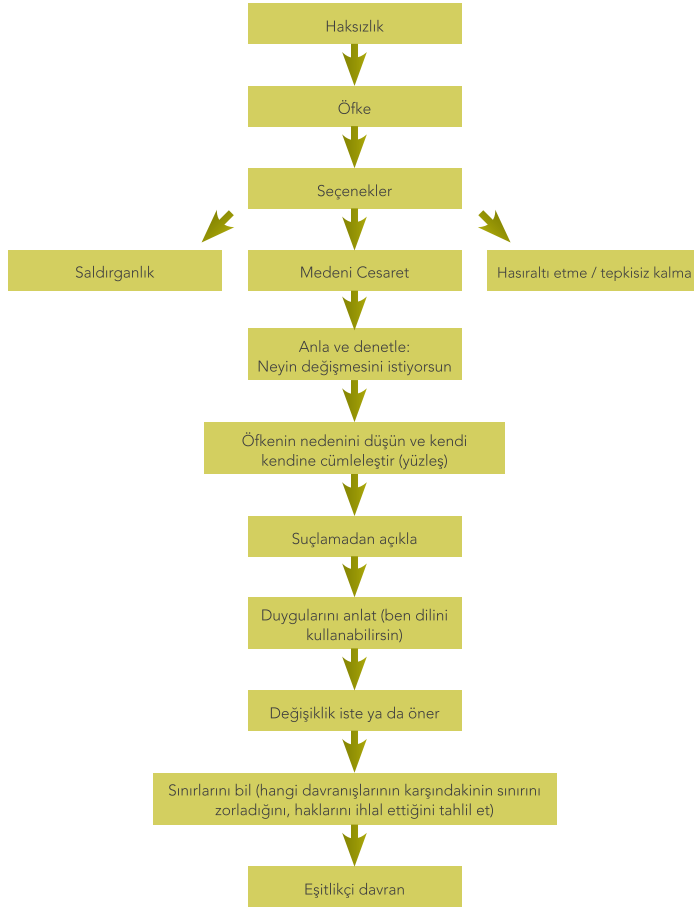

neler yapılırsa şiddetsiz bir yaşama doğru yol alınacağı açıklanmıştır (Şekil 3).

Öfkeyi dindirmek ve sorun çözmek için hazırlık yaparken;

- Karşınızdakini dinleyin,
- Öfkeyi fark ettiğinizi belli edin/söyleyin,
- Sorunu tartışmaya istekli olduğunuzu belli edin,
- Oturmaya özendirin, kendiniz de oturun,
- Söylediklerinde doğruluk payı olabileceğini unutmayın; bu duruma gelinmesinde sizin de katkınız olabileceğini düşünün,
- Duygularını geri yansıtın ve empati gösterin,
- Etkin dinleme ve soru sorma ile ilgili bilgilerinizi kullanın,
- Şekil 2'deki "eşitlik" anlayışını benimseyin,
- Ve Şekil 3'teki sorun çözme aşamalarını kullanın.

Şekil 3: Öfke Kontrolü

Şiddete Maruz Kalan veya Risk Altındaki Kadınların Yapabilecekleri

Kadınların şiddete karşı çıkma çabaları içinde ilişkiden uzaklaşma, hastaneye, kliniğe, sığınmaevine başvurma, adli makamlara şikâyet etme ve boşanma girişiminde bulunma önemli bir yer tutmaktadır. Bunların yanı sıra kadınlar şiddet uygulayan eşleriyle konuşarak da sorunlarını çözmeye çalışmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalan kadınlara, şiddetle mücadele ederken şu noktaları göz önünde tutmaları önerilebilir:

- Evde kesici ve delici aletlerin bulunduğu yerlerden mümkün olduğunca uzak durun, size hareket olanağı verecek alanlarda bulunun.
- Tanık toplamak amacıyla avazınız çıktığı kadar bağıarak komşuları başınıza toplayın.
- Yükte hafif pahada ağır eşya ile kendinizin ve varsa çocuğunuzun giyecek birkaç parça eşyasını ve kimliklerinizi güvendiğiniz bir komşunuzda saklayın.
- Olası bir kriz durumunda yeterli olabilecek miktarda bir parayı yanınızda ve/veya kendi kişisel banka hesabınızda bulundurun.
- Acil olarak arayabileceğiniz, Şiddet Önleme İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), sığınmaevleri, baroların adli yardım büroları, danışma desteği veren bir kadın örgütü gibi yerlerin telefon ve adres bilgilerini yanınızda bulundurun. Taşıdığınız bu bilgilere şiddet uygulayan tarafından ulaşılamayacağından emin olun. Ayrıca belirtilen ŞÖNİM ve/veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri'ne başvurup sığınmaevlerinde kalma ve hukuki, sosyal ve psikolojik destek talebinde bulunabilirsiniz.
- Kolluk kuvvetlerine (polis ve jandarmaya) başvurabilirsiniz. Ulaşabileceğiniz en yakın karakola başvurabilirsiniz. Başvurduğunuz karakolda Aile İçi Şiddet bürosu varsa, gerekli işlemler bu büroda yapılır. Karakolda şikâyetinizin mutlaka tutanağa geçirilmesini sağlayın. Bu tutanağa "ifade tutanağı" denir. İfade tutanağını imzalamadan önce okuyun, söylediklerinizin tam ve doğru olarak tutanağa geçtiğinden emin olun. İfade tutanağının bir örneğini almayı unutmayın.
- Savcılığa başvurarak size şiddet uygulayan kişinin cezalandırılması ve 6284 sayılı Yasa uyarınca uygun bir tedbir kararının verilmesi için karakoldaki memurların ve/veya Savcılığın Aile Mahkemesi'ne başvurmasını talep edebilirsiniz.
- Doğrudan, size en yakın ve en kolay ulaşabileceğiniz Aile Mahkemesi'ne başvurarak, 6284 sayılı Yasa gereğince (şiddet uygulayan kişinin evden uzaklaştırılması da dâhil) şiddeti engelleyecek tedbirlerin alınmasını talep edebilirsiniz.
- 6284 sayılı Yasa'ya göre tedbir kararı almak için artık yerleşim yeri Aile Mahkemesi'ne başvurmak zorunda değilsiniz. Size en yakın, en kolay ulaşabileceğiniz, hatta farklı bir şehirde bile, başka bir Aile Mahkemesi'ne başvurabilirsiniz.
- Boşanma ihtimalini de düşünerek tedbirli olmanız gerekebilir. Kocanızın malları elden çıkarma girişimine karşı ve tazminat talebinde bulunma ihtimalinizi de göz önüne alarak, sizin üzerinize kayıtlı olmasa da var olan mal mülkle ilgili belgelerin (ev, arsa tapusu, araba ruhsatı gibi) birer kopyasını kendinizde bulundurun. 2002'den sonra evlilik içinde edinilen mallar, eşler arasında aksi bir sözleşme yoksa Medeni Kanun'a göre eşlerin ortak malı sayılır. Yine de, kocanızın evlilik içinde edinilen malları sizden kaçırap elden çıkarma riski varsa, Aile Mahkemesi'ne başvurarak bu mallar üzerine tedbir konulmasını talep edebilirsiniz. Bu konu ile ilgili olarak, şiddetle ilgili her konuda olduğu gibi, 6284 sayılı Şiddet Yasası uyarınca, Şiddet Önleme İzleme Merkezleri'nden, mahallin en büyük mülki amirine, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüklerine veya baroların adli yardım bürolarına başvurarak hukuki bilgi-destek alabilirsiniz.
- Oturduğunuz evin (aile konutunuzun) kira sözleşmesinin sizden habersiz feshi ya da satışı sonucu barınma sorunu yaşamamak için önlem alın. Aile konutunuz kiralık ise ve kira sözleşmesinde adınız geçmiyorsa, ev sahibinize yazılı bildirimde bulunarak kira sözleşmesinde taraf olabilirsiniz. Ancak bu durumda artık ev kirasından (en azından kanun önünde) sizin de sorumlu olacağınızı unutmayın. Aile konutu eşinize ait ise, konutun bağlı olduğu Tapu Sicil Müdürlüğü'ne konutun aile konutu olduğunu kanıtlayan

muhtarlıktan ve varsa apartman yönetiminden aldığınız belge ile birlikte vukuatlı nüfus kayıt örneği veya evlilik cüzdanıyla başvurup "Aile konutudur" şerhinin işlenmesini talep edin. Bu durumda, rızanız olmadıkça, eşiniz konut üzerindeki hakları sınırlandıran hukuki işlemlerde (ipotek, devir, satış, kiralama ya da bağış gibi) bulunamaz ve evi satamaz. Aile konutu şerhinin tapuya işlenmesi talebi harca tabi değildir, masrafsızdır.

Şiddete Maruz Kalan Kadınla ve Şiddet Uygulayan Kişiyile Görüşme

Şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadınla o andaki durumunun değerlendirilmesi, kadının bilgilendirilmesi ve gerekli olduğu durumlarda kadına uygun hizmeti verebilecek kurum ve kuruluşlara yönlendirilmesi için görüşme yapılır. Şiddete maruz kalan kadınla görüşme birçok açıdan günlük konuşmalardan farklıdır. Görüşme sadece kişilerin yaşadıkları hakkında bilgi toplamayı değil aynı zamanda yaşadıklarına empatik bir yaklaşımı gerektirir. Böyle bir yaklaşım kişiyi doğru tanıma ve anlama için temeldir. Görüşmede çok önemli bir nokta şiddetin önlenmesi, bir daha tekrar etmemesi ve bu yönde alınabilecek en doğru kararı mağdurun almasını sağlayarak, uygulama sürecinde kedisine destek olunmasıdır (Yalın ve Ark. ,2008).

İyi bir görüşme gerçekleştirmek için şiddet mağduru kişi ile etkili bir iletişim kurmak gerekmektedir.

Etkili bir iletişim için gerekli özellikler şöyle sıralanabilir;

- Konuşurken yüzyüze bakacak şekilde aynı seviyede olmak ve karşımızdakine doğru hafifçe eğilmek,
- Konuşmacıyla göz teması kurmak (onun söyledikleriyle ilgilendiğimizi gösterir),
- Aradaki mesafeyi ne çok uzak ne de çok yakın tutmak,
- Yüz ifadesinin konuşmacının söyledikleriyle tutarlılık göstermesi,
- Yumuşak bir ses tonu ile acele etmeden konuşmak,
- Kafa sallamak, gülümsemek v.b yollarla karşımızdaki kişiyi konuşmaya, kendini açmaya cesaretlendirmek,
- Konuşurken olumlu yaklaşmak ve karşımızdaki kişiyi küçük düşürmekten kaçınmak,
- Açık uçlu sorular kullanmak
- Etkin dinlemeyi kullanmak,
- Geri- bildirim vermek,
- Empati yapmak (iletişimin devamlılığını sağlar

Yalın, A. ve ark.(2008).

Şiddete maruz kalan ile ifade alma ve görüşmede şu temel noktalara dikkat etmek önemlidir.

- Güvenliğin derhal tesis edilmesi gerekir. Bu güvenlik önlemi, mağdur için, çocuklar için, görüşmeyi yapan kişi ve fail için güvenlik önlemlerinin alınmasını kapsamaktadır.
- Mağdura başta 6284 sayılı Kanun ve Türk Ceza Kanunu gibi diğer ilgili kanunlardaki hakları ve yapabilecekleri ile ilgili tüm bilgi ve yönlendirmeler objektif durum üzerinden aktarılmalıdır.

- Acil tehlike doğru değerlendirilmeli ve gereken ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına doğru yönlendirme yapılmalıdır.
- Gizlilik ilkesine uyulmalı, kadın ve çocukların mahremiyetine uyulmalı, deşifre olmamaları sağlanmalı ve güvenlikleri tehlikeye atılmamalıdır.
- Mağdurun kararına saygı duyulmalı, karar yargılanmamalı ve mağdurun isteğine uygun biçimde uygulanmalıdır.
- Yargılayıcı ve şiddeti pekiştiren sorular sorulmasından kaçınılmalıdır.

Ayrıca aşağıdaki bazı ayrıntıları dikkat etmek gerekmektedir:

- Mağdurun yaşadıklarını yargılamadan, küçümsemeden, empatik bir beden ve sözlü dil ile dinlenilmesi gerekir.
- Mağdurun beyanı esas olduğu için, anlattıkları tuhaf veya gerçekdışı gibi gelse de dinlemeye ve doğru soruları sormaya devam ediniz.
- Mağdurun tepkileri olabilir, ancak bunlar size yönelik değildir. Şiddete maruz kalan kişilerde bu türden tepkilerin olabileceğini unutmayınız.
- Mağdurun yaşadıklarından dolayı iletişim kurulmasının zor olabileceği unutmayınız ve hem sözlü hem de bedensel olarak sabırlı olunuz.
- Mağdurun kendini güvende hissetmediğini ve korkmakta olduğunu unutmayınız. O yüzden görüşmeyi kendini güvende ve rahat hissedebileceğiniz sakin ve güvenli bir mekanda ve ortamda gerçekleştiriniz.
- Şüpheli ve mağduru kesinlikle aynı odada tutmayın.

Kadına Şiddet Uygulayan Kişiyle Görüşme

- Fail kendini haklı gördüğü, kınanma ve suçlanma korkusu altında olduğu için görüşmede isteksiz olabilir. Kendisini motive edecek bir şekilde iletişim kurulması önemlidir.
- Görüşmecinin faili yansız ve önyargısız dinlemesi ve görüşmeyi "doğru bilgiyi kendisinden öğrenmek, ona yardımcı olmak" amacıyla yaptığının altını çizmesi önemlidir.
- Failin farkındalık ve bilinçlilik düzeyi çok düşük olabilir. Faile başta 6284 sayılı Kanun ve Türk Ceza Kanunu gibi diğer ilgili kanunlardaki hakları ve yapabilecekleri ile ilgili tüm bilgi ve yönlendirmeler durum üzerinden objektif olarak aktarılmalıdır.

SONUÇ

Görüldüğü gibi KYAİŞ son derece yaygın olarak toplumsal ölçekte yaşanan bir sorundur. Toplumsal ve bireysel bakımdan olumsuz sonuçları vardır ve toplumun tüm kesimlerinin ve tek tek tüm bireylerin katkısıyla önlenebilecektir. Şiddetin önlenmesi için bireysel ve mesleki bakımdan katkıda herkesin bulunması son derece gerekli ve önemlidir.

KAYNAKÇA

1. <http://bianet.org/bianet/bianet/133354-bianet-siddet-taciz-tecavuz-cetelesi-tutuyor>
2. European Union Agency for Fundamental Rights, Violence against women: an EU-wide survey Results at a glance,2014 <http://fra.europa.eu/en/press-release/2014/violence-against-women-every-day-and-everywhere>
3. "Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP) Eğitici El Kitabı"; Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği, İstanbul, 2013
4. Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi-3: Eğitici Eğitimi El Kitabı", syf. 50, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Ankara, 2007
5. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010
6. <http://www.ksgm.gov.tr>
7. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015
8. <http://www.ksgm.gov.tr>
9. "KİHEP Haklarımız Vardır" kitapçıkları; Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği, İstanbul, 2013
10. "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi-3: Eğitici Eğitimi El Kitabı" Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Ankara, 2007
11. KSGM, National Research on Domestic Violence Against Women in Turkey 2008
12. http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/tdvaw/Statistics.ht
13. Owen, F. Ve D. Owen (2008) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. KSGM, Ankara.
14. UN, The Economic Costs of Violence Against Women: An Evaluation of the Literature,2005
15. <http://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/expert%20brief%20costs.pdf>
16. UNICEF Innocenti Digest Sayı 6, 2000, <http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest6e.pdf>
17. UN Women, Violence against Women Prevalence Data: Surveys by Country,2013 http://www.endvawnow.org/uploads/browser/files/vawprevalence_matrix_june2013.pdf
18. United Nations,The World's Women 2010: TrendsStatistics New York, 2010 <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/Worldswomen/WW2010pub.htm#>
19. UN Women Facts and Figures: Ending Violence against Women
20. <http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>
21. WHO, Understanding and addressing violence against women,2012, WHO/RHR/12.38. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77421/1/WHO_RHR_12.38_eng.pdf?ua=1

EĞİTİM PROGRAMI AKIŞLARI

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER

AMAÇ

Eğiticilerin, kadına yönelik aile içi şiddetin (KYAİŞ) önlenmesi amacıyla, jandarmanın uygulamalarını ve şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadınlara hak temelli hizmet sunmasını desteklemek için, KYAİŞ'in ne olduğunu, kapsamını, boyutlarını ve sonuçlarını kavramak ve önlenmesi için yapılabilecekler konusunda farkındalık artırmaktır.

HEDEFLER

Eğitimin sonunda katılımcılar:

1. KYAİŞ'i tanımlar, kadına yönelik şiddetle arasındaki farkı bilir,
2. Dünyada ve Türkiye'de önemli bir hak ihlali olduğunu kavrar,
3. KYAİŞ'in görülme biçimlerini tanıır,
4. KYAİŞ'in risk faktörlerini sıralar, sonuçlarını, bedelini bilir,
5. Önlenmesi için devletin plan ve programlarını sıralar, bireysel ve toplumsal sorumlulukların farkına varır,
6. Şiddete maruz kalan ve şiddet uygulayanla iletişim kurabilir.

**KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ,
SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER**

İKİNCİ GÜN	
Oturum 1	Süre 15 dakika
Konu	<ul style="list-style-type: none"> • Tanışma, • Eğitimin amacı ve programın paylaşılması, • Beklentilerin alınması,
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitimin amaçlarını açıklar, • Beklentilerini diğer katılımcılar ve eğitici ile paylaşır.
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eğitici ve katılımcılar tanışır 2. Programın içeriğine ilişkin bilgi verir. 3. Eğitici kendi beklentilerini açıklar. 4. Katılımcı beklentilerini alır, kağıtlı tahtaya not eder, gün sonunda birlikte gözden geçirmek üzere katılımcıların görebileceği şekilde duvara yapıştırır.
Yöntem	Soru-Cevap
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Projeksiyon aleti • Slaytlar • Kağıtlı tahta-kalemi • Program
Eğitimciye Not	

İKİNCİ GÜN	
Oturum 2	Süre 50 dakika
Konu	Kadına Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet, Dünyada ve Türkiye’de Mevcut Durum
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Şiddeti, KYAİŞ’i tanımlar, • Yaygın bir hak ihlali olduğunun farkına varır,
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şiddetin tanımı ve hangi davranışların şiddet olduğu birlikte gözden geçirilir; 2. KYAİŞ’in dünyadaki ve Türkiye’deki yaşanma sıklığı birlikte gözden geçirilir.
Yöntem	Anlatım / Soru –Cevap
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Projeksiyon aleti • Slaytlar • Kağıtlı tahta ve kalemi • KYAİŞ Sayfa: 2
Eğitimciye Not	

İKİNCİ GÜN	
Oturum 3	Süre 50 dakika
Konu	Kadınlar Kimlerden, Nerede, Nasıl Şiddet Görüyor? Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı ve Türleri
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Aile İçi Şiddetin türlerini sıralar
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kadınların nerelerde, nasıl, kimlerden şiddet gördüğü konusunda bilgi paylaşımı yapılır, farkındalık artırılır. 2. Grup çalışması (Kadına şiddet uygulayanların kimler olabileceği konusunun 5'er kişilik gruplar halinde tartışılması sağlanır. Grup sözcüleri grup çalışmalarını genel grupta sözlü olarak paylaşır. 3. Katılımcıların farklı şiddet türlerini tanıması ve kavraması için örnek durumlar üzerinden tartışma yapılır. 4. Şiddetin farklı biçimlerine ilişkin alıştırmaya (EK 1)(şiddet ağacı uygulaması) yapılır. 5. Şiddet Türleri Alıştırmasında yer alan örnekler gruba yüksek sesle okunur ve gruptan örneklerde yer alan şiddet türlerini tespit etmesi istenir (EK 2). 6. Katılımcılara " proje çerçevesinde hazırlanan Kısa Kadın Hikayeleri Filmleri izletilir ve katılımcıların gözlemleri derlenir.
Yöntem	Soru-cevap / Grup çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Projeksiyon Aleti • Slaytlar • Kağıtlı tahta ve kalem • KYAİŞ Sayfa: 3-4 • 5X10'luk çeşitli renklerde post it • Ek 1 Şiddet Ağacı Uygulaması için kağıtlı tahtada ağaç gövdesi çizimi. • Kısa Kadın Hikayeleri Filmi • EK 2 Şiddet Türleri Alıştırması
Eğitimciye Not	Proje çerçevesinde yapılan Kısa Kadın Hikayeleri filmi önceden izlemeyi unutmayın.

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ,
SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER

İKİNCİ GÜN	
Oturum 4	Süre 50 dakika
Konu	Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Dinamikleri, Çocuklar ve Diğer Aile Üyeleri Üzerinde Etkileri
Hedefler	<ul style="list-style-type: none">• KYAİŞ'in dinamiklerini ve kadınları nasıl etkilediğini kavrar,• Çocukları ve diğer aile üyeleri üzerindeki etkilerini sıralar
Özet	<ol style="list-style-type: none">1. Katılımcıların bu konuların bazılarını, örneğin şiddetin nedenlerini önce küçük gruplar halinde aralarında tartışmaları sağlanır.2. Daha sonra eğiticinin slaytta gösterdiği kültürel, yasal, ekonomik, siyasi nedenlerden hangisine girdiği tartışılır.
Yöntem	Anlatım / Soru – cevap / Grup çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none">• Slaytlar 31• Kağıtlı tahta ve kalem• KYAİŞ Doküman Sayfa: 4-11
Eğitimciye Not	

İKİNCİ GÜN	
Oturum 5	Süre 50 dakika
Konu	KYAIŞ'ın Önlenmesi için Devletin Sorumlulukları ve Toplumsal Sorumluluklar
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Şiddete karşı Hazırlanan Eylem planlarını ve içeriklerini bilir, • Şiddetin önlenmesi için kendi sorumluluklarını kavrar, • Toplumsal olarak yapılabilecekleri fark eder.
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eylem planları ve özellikle jandarmanın geçtiği yerler birlikte gözden geçirilir. Buna rağmen şiddetin sürdüğü ve her an yaşantımızda olduğu hatırlatılır 2. 5-6 kişilik gruplar oluşturulur, gruplarda 2012- 2015 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı incelenir, 3. Sorumlu kurum ve kuruluşlar ile jandarmanın sorumlulukları tartışılır. Gruplar tartışma sonuçlarını paylaşır. 4. Şiddetin önlenmesi için devlet tarafından daha başka neler yapılabileceği de büyük grupta gözden geçirilir.
Yöntem	Anlatım / Örnekleme / Soru-cevap / 2012-2015 KYŞM UEP Analizi Çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Kağıtlı tahta ve kalem • EK 3. 2012-2015 KYŞM UEP metni • KYAIŞ Doküman Sayfa:
Eğitimciye Not	

**KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ,
SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER**

İKİNCİ GÜN	
Oturum 6	Süre 50 dakika
Konu	KYAIŞ'ın Önlenmesi İçin Bireysel Sorumluluklar, Şiddetten Kaçınma ve İletişim
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Eşitlik çemberini kavrar, • Etkili iletişim kurma becerilerini geliştirir
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. KYAIŞ'e eleştirel gözle bakabilmenin önemi tartışılır. 2. Bu bağlamda eşitlik çemberi katılımcılarla birlikte gözden geçirilir. 3. Bireysel düzeyde şiddetin önlenmesinde öfke kontrolü için gereken yöntemler gözden geçirilir 4. Şiddetin önlenmesinde iletişimin ve etkili dinleme becerilerinin önemi tartışılır. 5. Şiddete maruz kalan kadınların yapabilecekleri konusunda küçük grup tartışmaları yapılması sağlanır; daha sonra grup çalışması sonuçları paylaşılır ve eğiticinin listesiyle karşılaştırılır; farkındalık artırılır.
Yöntem	Anlatım / Soru-cevap / Grup çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Kağıtlı tahta ve kalem • KYAIŞ Doküman Sayfa:
Eğitimciye Not	

İKİNCİ GÜN	
Oturum 7	Süre 50 dakika
Konu	Şiddete Maruz Kalanla ve Şiddet Uygulayanla İletişim
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Şiddete maruz kalan kişilerle iletişim kurarken dikkat edilmesi gereken hususları kavrar, • Şiddet uygulayanlarla görüşme yaparken dikkat edilmesi gereken hususları kavrar.
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkili görüşme tekniklerinin genel özellikleri katılımcılarla birlikte gözden geçirilir. 2. Şiddete maruz kalan kadınlarla ve şiddet uygulayanlarla ayrı ayrı nelere dikkat edilmesi gerektiği tartışılır. 3. Katılımcılara Görüşme Becerileri Değerlendirme Formu dağıtılır. 4. Şiddete maruz kalanla görüşmecinin rol aldığı canlandırma çalışması yapılır ve katılımcıların gözlemlerini Form üzerinde kaydetmeleri istenir, 5. Rol çalışması bitince değerlendirmeler paylaşılır; önemli kurallar birlikte pekiştirilir.
Yöntem	Soru-cevap / Rol çalışması
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Slaytlar • Kağıtlı tahta ve kalem • KYAİŞ Doküman Sayfa: • EK 4. Şiddete Maruz Kalanla Görüşme Rol Çalışması Yaprağı • EK 5. Görüşme Becerileri Değerlendirme Formu
Eğitimciye Not	

**KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ,
SONUÇLARI, ALINACAK ÖNLEMLER**

İKİNCİ GÜN	
Oturum 8	Süre 15 dakika
Konu	Gün Sonu Değerlendirme
Hedefler	<ul style="list-style-type: none"> • Günün değerlendirmesini yapabilir, • Vereceği eğitimde bu konulardan nasıl yararlanabileceğini değerlendirebilir.
Özet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gün boyu KYAİŞ konusunda katılımcılarla birlikte yapılan çalışmalar özetlenir. 2. Herbir katılımcının şiddetin önlenmesi için ne tür bir sorumluluk alabileceğine ilişkin görüşleri sorulur, istekli olanlarınki grupla paylaşılır. 3. Katılımcıların KYAİŞ Modülünü Değerlendirme Formlarını doldurmaları sağlanır. 4. Beklentilerin ne kadar karşılandığı sözlü olarak değerlendirilir.
Yöntem	Sözlü-yazılı geribildirim verme / Değerlendirme / Formunu doldurma
Eğitim Malzemeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Sabah ilk oturumda katılımcılarla birlikte oluşturulan beklenti listesi • Oturum Değerlendirme Formu • Gün Sonu Değerlendirme Formu (katılımcı sayısı kadar)
Eğitimciye Not	

EKLER

EK 1 - Şiddet Ağacı Araştırması

Zamanı: KYAİŞ sabah oturumu

Amaç: Katılımcıların kendilerinin ve diğer grup katılımcılarının yaşamlarındaki deneyimlerinden hareketle KYAİŞ'in biçimleri konusunda farkındalık edinmeleri.

Yöntem: Küçük grup çalışması ve Büyük Grup Paylaşımı

Malzeme: Pano kağıtları, renkli post-it kâğıtları.

Süre: 30 dakika (katılımcıların kağıtlara deneyimlerini yazması için 15 dakika, 15 dakika gruba sunum ve paylaşım)

Yönerge: Toplantıdan önce pano kâğıdına/tahtaya büyük bir ağaç çizin ve ağacın dallarına şiddet türlerini yazın. Şiddet türlerinin konuşulmasının ardından tüm gruba küçük not kâğıtları dağıtın. Herkesin kendisine bir rumuz belirlemesini ve bu rumuzu kâğıdın ucuna yazmasını isteyin. Gruba "Hayatınızın herhangi bir anında şiddete tanık oldunuz mu veya mesleki hayatınızda sizi en çok etkileyen şiddet vakası hangisiydi?" sorularını yöneltin ve birkaç dakika bunu düşünmelerini, sonrasında bunlarla ilgili düşüncelerini, yaşadıklarını not etmelerini isteyin. Tüm not kâğıtlarını bir zarfta toplayın. Topladığınız notları gruba dağıtın ve üyelerden kendilerine gelen notu panodaki/tahtadaki ağacın ilgili dalına yapıştırmalarını isteyin. Katılımcılar ellerindeki notu yapıştırırken diğer notları okuyabilirler.

Gruba alıştırmayla ya da yazdıklarıyla ilgili konuşmak istedikleri herhangi bir şey olup olmadığını sorun. Paylaşmak isteyenlerin paylaşımlarının grup tarafından bölünmeden dinlenmesini sağlayın. Paylaşımlar sırasında paylaşılan deneyimlerin hangi şiddet türüne girdiğini katılımcılara sorun ve doğru cevapları verin.

EK 2 - Şiddet Türleri Alıştırması

Bu alıştırmayı takiben gruba aşağıdaki hikayeleri okuyun. Okuduğunuz anlatının hangi şiddet türü olduğunu grup katılımcılarının cevaplamasını isteyin:

Y. 34 yaşında, ev kadını, lise mezunu, iki çocuğu var. Y. evliliğinin üçüncü gününde şiddet gördüğünü söylüyor. Kocasının kendisiyle zorla cinsel ilişki kurduğunu belirterek, kocam "Kimse karışamaz, tecavüz de ederim her şeyi de ederim, sen benimsin, derdi" diye anlatıyor. "Eşim dövdüğü zaman dayağın ardından kesinlikle bana tecavüz ederdi," diye de ekliyor. *(Cevapları dinleyin. Yanıt cinsel şiddet olmalıdır.)*

C., üniversitede öğretim görevlisi, 42 yaşında, 15 yaşında kızı var ve üç yıl önce eşinden ayrılmış. C. evliliklerinin büyük bir aşkla ve ailelere karşı büyük mücadeleler vererek başladığını belirtiyor. İlk yılların harika geçtiğini, birbirlerini çok sevip çok güvendiklerini söylüyor. O nedenle parasal kontrolü, daha iyi yapacağını söyleyen eşine vermekte hiçbir sakınca görmediğini, o paraların "onların parası" olduğuna yürekten inandığını söylüyor. Öyle ki maaş kartını ve bir kredi kartını ona vermekte hiçbir sakınca görmemiş. Ancak evliliklerinin sonuna doğru ilişkileri bozulmaya başladığında C. birden sevgi ve güven adına kontrolü eşine ne kadar fazla verdiğini fark edip kartlarını geri istemiş. Bu, ilişkilerinin daha da bozulmasına yol açmış, çünkü eşi kartları vermemek için türlü bahaneler dile getirmiş. C. aynı zamanda eşinin bir ilişkisi olduğunu sezmiş ve araştırdığında haklı olduğunu anlamış. Kartlarını geri aldıktan sonra ayrılmanın daha iyi olduğuna karar vermiş ve eşinden sancılı biçimde boşanmış. *(Cevapları dinleyin. Başlıca yanıt ekonomik şiddet olmalıdır.)*

F. 24 yaşında, ev kadını, ilkokul mezunu ve bir çocuğu var. Severek evlendiği eşinin başka kadınlara gitmesi nedeniyle ağır bunalım yaşayan F. eşi tarafından şiddete maruz kalmış. Aldığı dil yaralarının beden yaralarından ağır olduğunu söyleyen genç kadın, sığınağa iki gözü mor ve on beş kilo kaybettikten sonra gelmiş. "Benim babam annemi çok kötü döverdi. Babam dayağa başlayınca annemin burnunu, kafasını, gözünü kanatırdı. İşte şimdi de, annemin kaderi bizim başımızda. Eşim de beni dövüyordu, 'Sen de kadın mısın? Git, bebek gibi kadınlar var!' diyordu bana." *(Cevapları dinleyin. Yanıt fiziksel şiddet olmalıdır.)*

G. 42 yaşında, hemşire, lise mezunu ve dört çocuğu var. G. eşinin bazı açılardan çağdaş bir insan olduğunu ancak sık sık "Sen kadınsın, kadın dediğin evde oturur," dediğini anlatıyor: "Eşim 28 yıllık eğitimci, yani fakülte mezunu. Ama bana 'Sen kadınsın, yapamazsın,' dediği zaman iş bitiyor. Kadınsın oturacaksın. Mesela bir gezmeye bile gidecek olsam 'Kadının sokakta ne işi var?' diye karşı çıkıyor. 'Ben istediğim zaman gidersen istemediğim zaman gidemezsin,' diyor. Dayak yok ama sürekli güdülmek de yıpratıyor insanı." *(Cevapları dinleyin. Yanıt duygusal veya psikolojik şiddet olmalıdır.)*

A. 39 yaşında, ev kadını, ilkokul mezunu, ilk eşinden dört, ikinci eşinden bir çocuğu var. İmam nikâhli ikinci eşinden şiddet görüyor. Yoğun dayak nedeniyle psikolojik yardım alıyor, ilaç kullanıyor. Kocasını kendisine vurup küfür ederken inadına ağlamadığını söylüyor. "Eşime 'Bana bunları niye yapıyorsun?' diye soruyorum, 'Ben bunları yapmazsam sen benim tepeme çıkarsın, yapmak zorundayım,' diyor. Ne olursa olsun bir insan bu kadar şiddeti, küfrü, hakareti hak etmez. 'Ben mutlu oluyorum, sen böyle acı çekerken,' diyor. Zevk alıyormuş. Ben ağlarken hoşuna gidiyormuş."

EK 3 - 2012-2015 Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Ulusal Eylem Planı

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

**KADINA YÖNELİK
ŞİDDETLE MÜCADELE
ULUSAL EYLEM PLANI
2012-2015**

Ankara
2012

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	3
I. SUNUŞ.....	5
II. ÖNSÖZ.....	7
III. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE	9
GENEL BİR BAKIŞ	9
ULUSLARARASI GELİŞMELER	10
TÜRKİYE'DEKİ GELİŞMELER	13
IV. ULUSAL EYLEM PLANI AMAÇ VE HEDEFLER	20
a) AMAÇ VE UYGULAMA DÖNEMİ	20
b) HEDEFLER	20
V. EYLEM PLANI.....	21
1. YASAL DÜZENLEMELER	21
2. FARKINDALIK YARATMA VE ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜNÜN SAĞLANMASI ..	23
3. KORUYUCU HİZMET SUNUMU VE ŞİDDET MAĞDURLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ	26
4. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU	30
5. KURUM/KURULUŞLARARASI İŞBİRLİĞİ	33
KISALTMALAR.....	35

I. SUNUŞ

Ulusal ve uluslararası tüm gelişmelere rağmen, kadına yönelik şiddet tüm dünyada 21. yüzyıla taşınan en önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Toplumsal yaşamın her aşamasında rastlanan kadına yönelik şiddet olgusu; kadının maddi ve manevi bütünlüğüne ağır zarar vermesi nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorunu olmasının yanı sıra, kadının toplumsal yaşama aktif ve üretken katılımının önüne geçerek sosyal ve ekonomik kalkınma önünde bir engel oluşturmakta, kadın-erkek eşitsizliğinin devamına neden olmaktadır.

Çok boyutlu bir sorun olan kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak, ancak toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı mücadelesi ve bütüncül bir yaklaşımla mümkündür. Bu çerçevede yürütülecek çalışmalarda, disiplinler arası bir yaklaşımla, ilgili tüm tarafların önleme, koruma, cezalandırma ve politika boyutuyla sürecin içinde yer alması büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizde kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadının insan haklarının güçlendirilmesi konusunda yasal düzenlemeler tamamlanmış; bu düzenlemeler ile kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda da önemli adımlar atılmıştır. Ancak, kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler kadar bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması, mağdura ve nihayetinde şiddet uygulayana yönelik koruma, tedavi, rehabilitasyon hizmetleri sunulması ile konu hakkında toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması da büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, Bakanlığımız; kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğu inancıyla, çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Çalışmalar çok geniş bir yelpazede, tüm tarafların kapsamlı işbirliği ve ortak duruşuyla sürdürülmektedir. 2007’de yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010”, bu kararlılık ve işbirliğinin somut örneklerinden olmuştur.

Söz konusu Ulusal Eylem Planı’nın uygulama süresinin dolması nedeniyle, yine ilgili kurum ve kuruluşların katılımlarıyla, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ışığında, yeni gelişmeler ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015” hazırlanmıştır.

Plan’ın, daha geniş kesimlere ulaşacağı ve ilgili tüm taraflara, kadına yönelik şiddetle mücadelede gerçekleştirecekleri tüm çalışmalarda ışık tutacağı umudu ve inancıyla başta Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere, Plan’ın hazırlanmasında eme-

đi geçen tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarına teşekkür ediyor, Plan'da yer alan aktivitelerin hayata geçirilmesi için tüm ilgilileri işbirliğine davet ediyorum.

Fatma ŞAHİN
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

II. ÖNSÖZ

Küresel bir sorun olarak kadına yönelik şiddet, ülkemizde de mücadele edilmesi gereken ciddi bir toplumsal sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Ülkemizde 1980'lerin sonundan itibaren kurumsallaşmaya başlayan kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları, günümüzde ilgili tüm tarafların sahiplendiği bir alan olmuştur. 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ise konu hakkında yürütülmesi gereken çalışmalar, bu çalışmaları yürütmekle sorumlu kurum ve kuruluşlar ile işbirliği kuruluşlarını belirleyerek, çok kapsamlı bir yol haritası oluşturmuş, konu hakkındaki çalışmaların bir üst seviyeye taşınmasına katkı sağlamıştır.

Söz konusu Genelge'nin "Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar" bölümünün "Hizmet Kurumları" alt başlığı altındaki 9. maddesi çerçevesinde, Genel Müdürlüğümüz koordinasyonunda; ilgili tüm tarafların katkı ve katılımlarıyla "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010" hazırlanarak yürürlüğe konmuştur.

Söz konusu Plan'ın uygulama süresinin dolması nedeniyle, Eylem Planı'nda öngörülen faaliyetlerin devamlılığının sağlanabilmesi amacıyla 2012-2015 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu çerçevede, "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" ve "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nde yer alan tedbirler göz önünde bulundurularak, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı ve katılımları ile "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015" hazırlanmıştır. Hazırlanan Plan ile toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin 5 temel alanda iyileştirme hedeflenmiştir.

Söz konusu alanlar;

- Yasal düzenlemeler,
- Farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümünün sağlanması,
- Koruyucu hizmet sunumu ve şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi,
- Sağlık hizmetlerinin sunumu,
- Kurum/kuruluşlar arası işbirliğidir.

Eylem Planı, bu temel alanlar kapsamında geliştirilen hedefler doğrultusunda gerçekleşmesi gereken kapsamlı ve uygulanabilir faaliyetleri, sorumlu kurumlar ile işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşları belirlemektedir. Genel Müdürlüğümüz, Eylem Planı'nda belirlenen faaliyetlerin uygulanmasında ve izlenmesinde koordinasyon görevini sürdürecektir ve yol gösterici olacaktır.

Kadınların insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, toplumsal yaşamda konularının güçlendirilmesi, eşit hak, fırsat ve imkânlardan yararlanmalarına katkı sağlayacak Eylem Planı'nda belirlenen hedeflere; ilgili tüm tarafların işbirliği ile gerçekleştireceğimiz kapsamlı ve koordineli çalışmalar sonucunda ulaşabileceğimiz inancıyla saygılar sunarım.

Özlem BOZKURT GEVREK
Kadın Statüsü Genel Müdür V.

III. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE

GENEL BİR BAKIŞ

Kadınla erkek arasında çağlardır süregelen eşit olmayan güç ilişkilerinin bir yansıması olan kadına yönelik şiddet; ağır bir insan hakkı ihlali ve ciddi bir toplumsal sorun olarak kültürel, ekonomik, coğrafi sınır tanımaksızın tüm dünyada varlığını sürdürmektedir.

1993 tarihli Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinde kadına yönelik şiddet, “*ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma*” şeklinde tanımlanmaktadır. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, “*bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen şiddet*” olarak tarif etmektedir.

Mayıs 2011’de devletlerin imzasına açılan Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nde¹ ise “kadına karşı şiddetten, *kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacağı*” ve “*bu terimin toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemlerini kapsayacağı*” ifade edilmektedir.

Ne şekilde yaşanırsa yaşansın kadına yönelik şiddet; kadının yaşamına korku ve güvensizliği sokmakta, fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz yönde etkilemekte, toplumsal yaşama katılımını engellemektedir.

Dünya Bankası verilerine göre dünya genelinde şiddet nedeniyle hayatını kaybeden 15-44 yaş grubundaki kadınların sayısı kanser, sıtma, trafik kazası ve savaşlar nedeniyle ölen kadınlardan daha fazladır².

BM tarafından yapılan bir araştırmaya göre hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %12’den (Çin gibi) başlayıp değişen bölgelere göre % 59’lara kadar (Zambiya) yükselebilmektedir³.

BM İstatistik Bölümü (UNSTATS) verilerine göre 1995-2006 döneminde hayatında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranları ve ülke karşılaştırmalarından örnekler şu şekilde sıralanabilir (yaklaşık olarak verilmektedir): Kanada %8, İsviç-

1 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılmış ve Nisan 2012 itibarıyla Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 18 ülke tarafından imzalanmıştır. Türkiye tarafından, 24 Kasım 2011 tarihinde çekincesiz olarak onaylanan Sözleşme, 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2 World Bank Study World Development Report: Investing in Health, New York, Oxford University Press, 1993.

3 Dünya Kadınları Hakkında BM Çalışması, 2010.

re %11, İtalya %14, Japonya %15, Danimarka %20, Avustralya %27 Almanya %29⁴.

Amerika Birleşik Devletleri'nde cinayete maruz kalan her üç kadından biri, yakın yaşam arkadaşı tarafından öldürülmektedir⁵. Hindistan'da ise sadece 2007 yılında çeyiz geleneği nedeniyle her gün 22 kadın öldürülmüştür⁶.

Avrupa Birliği tarafından yürütülen bir diğer araştırma ise her beş kişiden birinin, arkadaş çevresinde ya da ailesinde ev içi şiddete tanık olduğunu belirttiğini ortaya koymuştur⁷.

Şiddeti önlemeye ve şiddete maruz kalanı koruma ve desteklemeye dönük tıbbi, hukukî, kolluk hizmetleri ve sosyal hizmetlere ilişkin masraflar da büyük bir maliyet oluşturmaktadır. Örneğin, İngiltere ve Galler'deki ev içi şiddetin toplam maliyetinin yılda yaklaşık 23 milyar pound olduğu belirtilmektedir⁸. Avustralya'da ise kadına ve çocuğa yönelik şiddetin yıllık maliyeti 13.6 milyar dolardır. Yeni Zelanda'da yapılan bir araştırma ile ülkede ev içi şiddetin maliyetinin en az 1.2 milyar dolar olduğu ortaya konmuştur⁹. Kanada'da ise maliyet 1.16 milyar doları bulmaktadır¹⁰.

Yapılan analizler, kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesinin maliyetinin, şiddet mağdurlarının tedavi ve korunma maliyetleri ile faille ilgili yapılan yasal kovuşturmaların toplam maliyetinden çok daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle şiddetin önlenmesi için yapılacak girişimler hem kadınlar hem de toplum açısından çok daha önemlidir.

ULUSLARARASI GELİŞMELER

Kadına yönelik şiddet, uluslararası toplulukların gündemine kadının insan hakları kavramı çerçevesinde girmiştir.

BM 1975-1985 yılları arasında Kadın On Yılı ilan etmiş ve bu süreçte özellikle uluslararası kadın hareketi etkili olmuştur. Böylece kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası norm ve standartlar belirlenmiş, raporlar hazırlanmıştır.

Başlangıçta kadına yönelik şiddet sadece aile bağlamında ele alınmıştır. Örneğin 1975 yılında Meksika'da yapılan Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Eylem

4 The World's Women 2010: Trends and Statistics. UN Statistics Division, 2010.

5 US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Statistics, 2007. Homicide trends in the U.S-Intimate Homicides.

6 National Crime Records Bureau. 2008. "Chapter 5: Crime against Women." Crime in India 2007. Ministry of Home Affairs, New Delhi: 2. For a discussion of dowry-related deaths, see Garcia-Moreno, Claudia. 2009. "Gender inequality and fire-related deaths in India." The Lancet, Vol. 373 (9671).

7 Domestic Violence Against Woman Report, 2010.

8 Logar, R. Boşlukların Giderilmesi – İyi Niyetten İşbirliğine: Aile İçi Şiddetle Mücadelede Etkili Çok Kurumlu İşbirliği El Kitabı. 2006.

9 The National Council to Reduce Violence against Women and Their Children, 2009.

10 Facts and Figures. UN Campaign on Say No to Violence. <http://saynotoviolence.org/issue/facts-and-figures>. 2012.

Planı'nda ailenin ve aile bireylerinin eşitliğinin ve güvenliklerinin temini için eğitim programlarının yapılması tavsiye edilmiş, ancak şiddet konusuna özel bir vurgu yapılmamıştır. Bu Konferansın paralel sivil toplum kuruluşları (STK) oturumlarında ise kadına yönelik şiddetin değişik biçimleri dile getirilmiştir. 1980 yılında Kopenhag'da yapılan İkinci Dünya Kadın Konferansı'nda, aile içinde kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin kabul edilen ilke kararında, şiddet daha çok sağlık konusu olarak ele alınmış, kadınların ve çocukların şiddetten korunması için programların geliştirilmesi konusunda çağrı yapılmıştır. Kadına yönelik şiddet konusu en kapsamlı biçimde 1985'de Nairobi'de gerçekleştirilen Üçüncü Dünya Kadın Konferansı'nda ele alınmıştır. Nairobi, Geleceğe Yönelik Stratejiler kapsamında, kadına yönelik şiddetin tüm toplumlarda ortaya çıktığı belirtilmekte ve ev içinde kadına yönelik şiddet, insan ticareti, silahlı çatışmalarda kadının durumu gibi kadına yönelik şiddetin farklı biçimleri üzerinde durulmuştur.

Bu dönemde kadına yönelik şiddet, Kadın On Yılı'nın amaçlarının gerçekleşmesinin önündeki en büyük engel olarak tarif edilmiş ve bu konu ile BM'nin gündeminde olan eşitlik, kalkınma, barış gibi diğer konular arasında bağlantı kurulmaya başlanmıştır. Geleceğe Yönelik Stratejiler'de önleyici politikaların geliştirilmesi, yasal tedbirlerin alınması, mağdurlara yönelik geniş kapsamlı destek mekanizmalarının kurulması ve bu konuda bilinç artırıcı çalışmalar yapılması için çağrı yapılmıştır.

1993'de Viyana'da gerçekleşen Dünya İnsan Hakları Konferansı ile kadının insan hakları kavramı BM insan hakları belgelerine girmiştir. Kadın hareketinin yoğun çabası ile Viyana İnsan Hakları Bildirgesinde kadına yönelik aile içi şiddet ve kadının insan hakları konusunun yer alması, BM Genel Kurulunda "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesinin" kabulü için itici bir güç olmuştur. Bu Bildirge ile kadına yönelik şiddet erkekler ile kadınlar arasında eşit olmayan iktidar ilişkilerinin bir sonucu olarak tarif edilmekte, kadına yönelik şiddetin kadınların ayrımcılığa maruz kalmasına ve kadınların ilerlemesinin engellenmesine neden olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Bildirge, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için devletlerin alması gereken önlemleri açıklamaktadır. Viyana Konferansının önemli sonuçlarından biri de 1994 yılında İnsan Hakları Komisyonunca "Kadına Yönelik Şiddetin Sebepleri ve Sonuçlarını" araştırmak üzere özel raportör atanmasıdır. Böylece tüm dünyada kadına yönelik şiddet konusunda derinlemesine inceleme yapacak bir mekanizma kurulmuştur.

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (CEDAW) kadına yönelik şiddetle ilgili bir bölüm bulunmamasına karşın; şiddet, Sözleşme'de tanımlanan ayrımcılık kapsamında değerlendirilmektedir. CEDAW Komitesi'nin 12 No'lu Tavsiye Kararı (1989), kadınların şiddetten korunmasının üye devletlerin yükümlülüğünde olduğunu belirtmiş ve ülke raporlarında bu yönde geliştirilen tedbirlerin rapor edilmesi istenmiştir. Komitenin 19 No'lu Tavsiye Kararında (1992) ise, kadına yönelik şiddetin

cinsiyete dayalı ayrımcılığın bir sonucu olduğu açıkça beyan edilmiş ve şiddetin en önemli sebeplerinden birinin kadına yönelik ayrımcılık olduğu vurgulanmıştır.

1995 yılında Pekin’de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansında kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunda, kadına yönelik şiddetin kadınların insan hakları ihlali olduğu benimsenmiştir.

Pekin Eylem Platformu’nda, eşitlik, kalkınma ve barış hedeflerine ulaşılabilmesi için belirlenen, acil tedbir alınması gerekli 12 kritik alandan biri de kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasıdır. Pekin Eylem Platformu’nun kabulünün üzerinden beş yıl geçtikten sonra ulaşılan noktayı gözden geçirmek üzere 2000 yılında yapılan Pekin+5 Konferansı’nda, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin, ister kamusal alanda ister özel yaşamda vuku bulsun bir insan hakları meselesi olduğu ve bunun önlenmesinde devletlerin sorumluluğu bulunduğu vurgulanmıştır.

BM gibi Avrupa Konseyi tarafından da kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ve bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışmalar yürütülmektedir. 1949 yılında kurulan ve temel çalışma alanlarından birini de kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik çalışmaların oluşturduğu Konsey’in, kadına yönelik şiddet konusuna yönelmesinin BM’deki sürece benzer şekilde 1980’li yıllara denk düştüğü görülmektedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 1985 tarihli “aile içi şiddet” konulu Tavsiye Kararı, 1988 tarihli “çocukların ve genç kadınların cinsel istismarı, fuhuş ve pornografiye sürüklenmesi” konusunda İlke Kararı ve 1990 tarihli “aile içi şiddet konusunda sosyal önlemler” konulu Tavsiye Kararı, bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

1993 yılında Roma’da düzenlenen ve kadına yönelik şiddet konusunu ele alan “Kadın Erkek Eşitliği” konusunda III. Avrupa Bakanlar Konferansı ise Avrupa Konseyi bünyesinde bu alanda yürütülen çalışmaların farklı bir boyuta taşınmasına önyak olmuştur. Temel olarak kadına yönelik şiddeti önleme amacıyla stratejiler konusuna odaklanan Konferans sonunda bir deklarasyon yayınlanarak, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bir Eylem Planı geliştirilmiş; tecavüz ve kadınların cinsel istismarı konulu bir ilke kararı kabul edilmiştir.

2002 yılına gelindiğinde Bakanlar Komitesi tarafından Kadınların Şiddete Karşı Korunması konulu Tavsiye Kararı kabul edilmiştir. Oldukça geniş kapsamlı olan Karar, kadına yönelik şiddeti önleme ve şiddet mağdurlarını koruma konusunda küresel bir strateji önerisi getirmiştir.

Uluslararası düzlemde konuya ilişkin en son gelişme ise Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 7 Nisan 2011 tarihinde Strazburg’ta onaylanan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Kon-

seyi Sözleşmesi'nin, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış olmasıdır. Sözleşme kadına yönelik şiddet konusunda bağlayıcılığa sahip ilk ve tek uluslararası sözleşme olması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Uluslararası kuruluşların çeşitli birimlerinde, hükümetler arası konferanslarda ve zirvelerde kadına yönelik şiddet konusu sürekli gündemde tutulmaktadır.¹¹ Uluslararası kamuoyunda kadına yönelik şiddetin bir insan hakları ihlali olarak ele alınmasının en önemli sonucu, bu konuda devletlerin sorumlu kılınmasıdır. Bugün gelinen noktada, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması devletlerin hem uluslararası hem de bölgesel düzeydeki taahhütlerinin bir gereğidir. Böylece kadına yönelik şiddetin izlenmesi, devletlerin bu konuda aldıkları önlemlerin takip edilmesi için çeşitli mekanizmalar kurulmuştur. Kadına yönelik şiddet artık sadece kadın meselesi değil; kadın ya da erkek tüm insan hakları savunucularının üzerinde çalıştıkları bir konudur. Bu nedenle kadına yönelik şiddet konusunun bütüncül bir yaklaşımla ve tüm sektörlerin işbirliği ile ele alınması gerekmektedir.

TÜRKİYE'DEKİ GELİŞMELER

Türkiye'de aile içinde kadına yönelik şiddetin gündeme gelmesi 1980'lerin ortalarına denk düşmektedir. 1980'lerle birlikte, kadın hareketinin öncülük ettiği kampanya, sokak eylemi toplantı benzeri çalışmalarla aile içi şiddetin görünürlük kazanmasında önemli adımlar atılmaya başlanmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları, günümüzde ilgili tüm tarafların da destek ve işbirliğini sağlayarak devletin sorumluluğunu üstlendiği bir konu olmuştur. Ülkemiz uluslararası taahhütlerini de göz önünde bulundurarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması amacıyla her alanda yasal ve idari tedbirler olarak topyekûn bir mücadele başlatmıştır.

Kadına yönelik politikalarda yaşanan değişimin en önemli yansıması yasal alanda olmuştur. 2000'li yıllarla birlikte başta Anayasa olmak üzere yasalarda kadın-erkek eşitliği ilkesi daha da güçlendirilmiştir. Medeni Kanun, İş Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda yapılan eşitlikçi reformlarla, Türkiye'de tüm mevzuat, kadın erkek eşitliği ilkesini gözetken ve kadına yönelik şiddete sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturulmuştur. Ayrıca, 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50 bini geçen belediyelere kadın ve çocuklar için konukevleri açma görevi verilmiştir.

Bu temel Kanunların yanı sıra aile içindeki şiddetin önlenmesi amacını taşıyan ve Türkiye'de aile içi şiddet kavramının ilk kez hukuksal bir metinde tanımlanmasını sağ-

11 BM Genel Kurulun 60/139, 59/167, 59/166, 59/165, 58/147 sayılı ilke kararları, İnsan Hakları Komisyonunun 2005/41 ve 2001/49 sayılı ilke kararları, Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı, Milenyum Zirvesi ve Kalkınma Hedefleri, 1997 yılında Strazburg'ta yapılan II. Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi, 2005 yılında Varşova'da yapılan III. Zirve vb.

layan 1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da 2007 yılında değişikliğe gidilerek, Kanun'un kapsamı genişletilmiştir. Kanun'un uygulanmasına dair Yönetmelik ise 2008 yılında yürürlüğe girmiştir.

Ancak söz konusu düzenlemelere rağmen, uygulamada duyulan ihtiyaç nedeni ile Kanun'un yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, ilgili kurum ve kuruluşların katkı ve katılımlarıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı¹² bünyesinde yürütülen yoğun çalışmalar sonucunda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20 Mart 2012'de yürürlüğe girmiştir. Kanun ile şiddetle mücadelenin bir üst seviyeye taşınması, kadın ve aile bireylerine yönelik şiddete geniş bir perspektifle bakılması amaçlanmaktadır.

Bu gelişmenin yanı sıra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 7 Nisan 2011 tarihinde Strazburg'ta onaylanan "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmıştır. Sözleşme Türkiye tarafından 24 Kasım 2011 tarihinde kabul edilmiş, 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu önemli belgeyi onaylayan ilk devlet Türkiye'dir.

Yasal düzenlemelerin dışında, 24 Mart 2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde oluşturulan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, kurulmasını takiben çalışmalarına hızla başlamış, Komisyon bünyesinde "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Uygulamaların İncelenmesi", "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde Medyanın Rolü Alt Komisyonu", "Erken Yaşta Evlilikler", "Eğitim Sistemimizdeki Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yeri" ve "Çocuk Cinsiyeti Nedeniyle Kadın Üzerinde Oluşturulan Psikolojik Şiddet, Başlık Parası ve Geleneksel Evlilikler", "Mobbing (İşyerinde Psikolojik Şiddet)" konularını araştırmak ve incelemek üzere alt komisyonlar kurulmuştur. Bu anlamda Komisyon, gerek kadın-erkek eşitliğinin uygulamaya yansıtılmasında gerekse sorun alanlarına yönelik çözüm önerileri geliştirilebilmesinde önemli role sahiptir ve kadın-erkek eşitliği konusunun devletin en üst düzeyinde ciddi şekilde ele alındığını açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, 2005 yılında Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuş, Temmuz 2006'da "Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler" konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır.

12 Bakanlık, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş olup, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, adı geçen KHK ile ilgili Bakanlık altında yeniden yapılandırılmıştır.

Genelge ile kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bu önerilerin hayata geçirilmesinden sorumlu kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ise bu konuda koordinatör kurum olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Genel Müdürlük, Genelge’de belirlenen sorumlu kuruluşlar ve işbirliği kuruluşlarının Genelge kapsamında gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin bilgileri üçer aylık periyotlar halinde derleyerek Başbakanlığa sunmaktadır.

Genelge çerçevesinde ayrıca Genel Müdürlüğün koordinasyonunda ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve STK’ların katılımıyla Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitesi oluşturulmuştur. Yılda bir kez toplanan Komite, kadına yönelik şiddet konusundaki çalışmaları-gelişmeleri değerlendirmekte, bu konuda öneriler sunmaktadır. Komite bugüne kadar 5 toplantı gerçekleştirmiştir.

Genelge’nin ilgili tedbirleri gereğince, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün koordinasyonunda, ilgili tüm tarafların işbirliği ile hazırlanan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı” 2007-2010 döneminde yürütülmüştür.

Yine Genelge gereğince; şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sunan kamu kurum/kuruluşlarında çalışan personelin “kadına karşı şiddet, aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi, şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması” gibi konularda farkındalık ve duyarlılığını artırmak amacıyla (Mülga) Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile ilgili Bakanlıklar arasında “Eğitim Protokolleri” imzalanmıştır:

- “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü” 2006 yılında İçişleri Bakanlığı ile imzalanmış ve yaklaşık 71.000 polisin eğitimi gerçekleştirilmiştir.
- “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü” Ocak 2008’de Sağlık Bakanlığı ile imzalanarak yürürlüğe girmiş, yaklaşık 65.000 sağlık personelinin eğitimi tamamlanmıştır.
- “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü” Nisan 2009’da Adalet Bakanlığı ile imzalanmış, bu kapsamda 326 Aile Mahkemesi Hâkimi ve Cumhuriyet Savcısının katılımıyla eğitim programları gerçekleştirilmiştir.
- “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi” Protokolü Diyanetten Sorumlu Devlet Bakanı ile Nisan 2010’da imzalanmış ve eğitimlere başlanmıştır. Eğitici eğitimlerinin tamamlanmasının ardından 17.000 din görevlisine eğitim verilmiştir.

İkinci adımda ise, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yurtdışında görevlendirilecek

din görevlileri ve Başkanlığa bağlı Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının bulunduğu iller tercih edilerek diğer bölgelerden seçilecek illerde de proje uygulaması gerçekleştirilecektir. 2015 yılına kadar sürdürülmesi amaçlanan eğitimlerde hedef Türkiye’de görev yapan 100.000 civarındaki din görevlisine ulaşmaktır.

- İçişleri Bakanlığı ile Ekim 2009’da imzalanan İşbirliği Protokolü ile ise ülke genelindeki tüm polis merkezlerinde “Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu” kullanılmaktadır. Aynı Protokol kapsamında “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Eğitimler Uzman Eğitici Yetiştirme Projesi” yürütülmüş 23 polis memurunun eğitimi sağlanmıştır.

12 Nisan 2012 tarihinde ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı arasında “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Sunulan Hizmetlerde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesine, İşbirliği Yapılmasına ve Eşgüdümün Artırılmasına Dair Protokol” imzalanmıştır. Protokol çerçevesinde; Komutanlık personelinin “toplumsal cinsiyet eşitliği” ve “kadına yönelik şiddet” konularına ilişkin duyarlılık ve farkındalığının artırılması ve Komutanlık bünyesindeki okulların müfredatına bu konularının dahil edilmesi, şiddet mağduru kadınlara yönelik sunulan hizmet kapasitesinin geliştirilmesi ve standardizasyonun sağlanması ve bu kapsamda yeterli personelin yetiştirilmesi yönünde çalışmalar yürütülmesi öngörülmektedir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2007 yılında yürütülmeye başlanan “Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimleri”ne bugüne dek, üst düzey kamu yöneticileri, belediye başkanları, kamu çalışanları, politika uzmanları, sendika, üniversite ve STK temsilcileri katılım sağlamışlardır. 2009 yılından bu yana ise kamu görevlilerine yönelik olarak başlatılan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimleri ile şu ana kadar yaklaşık 2800 kamu görevlisine ulaşılmış olup, eğitimler devam etmektedir.

Medyanın toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasındaki rolü dikkate alınarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından İletişim Fakültesi öğrencilerine yönelik 2008 yılında başlayan Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyeleri ile Yerel Medya Çalışanlarına Yönelik Seminerlere devam edilmektedir.

2011 yılı, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü çerçevesinde ise kadına yönelik şiddetle mücadelede erkek katılımının önemine vurgu yapan “Biz De Varız” bildirisi hazırlanarak imzaya açılmıştır. Bildirgeye ilk imza Sayın Başbakan tarafından atılmış, bildirge erkek milletvekilleri tarafından desteklenmiştir.

Söz konusu çalışmaların dışında, kadına yönelik aile içi şiddetle daha etkin mücadele yürütmek, politikalar ve programlar oluşturabilmek için ulusal düzeyde veri ihtiyacını

karşılama amacıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları TÜİK “Resmi İstatistik Programı” kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu Araştırma’nın yenilenmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Ülkemizde şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmaların başında kadın konukevleri gelmektedir.

Konukevleri, şiddete uğrayan veya risk altındaki kadınların varsa beraberlerindeki çocukları ile birlikte, geçici süre ile barınma ihtiyacını karşılanması amacıyla kurulmaktadır. Ülkemizde bu hizmeti başta Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olmak üzere, STK’lar, belediyeler, kaymakamlıklar ve valilikler yürütmektedir.

Bunlara ek olarak, İçişleri Bakanlığı tarafından, Avrupa Birliği’nin mali katkısı, BM Nüfus Fonunun (UNFPA) teknik ve uzmanlık desteği ile Mart 2008-Kasım 2010 döneminde yürütülmüş olan “Şiddete Uğramış Kadınlarla İlgili Sığınma Evleri Projesi” konuya ilişkin önemli bir çalışmadır.

Şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan ve desteğe gereksinimi olan kadınlara yönelik danışma hizmetleri de kadına yönelik şiddetle mücadelede kadını destekleyici diğer bir önemli mekanizmadır. Bu kapsamda;

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki,
 - İl Müdürlükleri
 - KOZA Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
 - “ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı”
 - Aile Danışma Merkezleri
 - Toplum Merkezleri
- Belediyelerin Kadın Danışma Merkezleri
- Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Danışma Merkezleri
- Baroya Bağlı Kadın Danışma Merkezleri
- Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) hizmet vermektedir.

Hastanelerin acil servislerinde oluşturulan “Psikososyal Destek ve Krize Müdahale Birimleri”nde ise aile içi şiddet konusunda da psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.

Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen Evlilik ve Gebelik Öncesi Danışmanlık Programı kapsamında 2007 yılında “Evlilik Öncesi Danışmanlık ve Cinsel Sağlık Programları” başlatılmıştır. Bu Program kapsamında ise toplumsal cinsiyet vurgulanarak, sağlık alanında kadının statüsünü yükseltmek, erken yaşta evlilikleri azaltmak, modern aile

planlaması yöntemleri kullanımını artırmak, istenmeyen gebelikler, isteyerek gerçekleşen düşükler ve anne ölümlerini azaltmak amaçlanmaktadır.

Ayrıca Sağlık Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Komutanlığı ve UNFPA işbirliğiyle ülke genelinde tüm askeri birliklerde er ve erbaşlara yönelik eğitimler sürdürülmektedir. Bu eğitim modülünde üreme organları, cinsel sağlık, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV/AIDS ve sosyal sonuçları, gebeliğin oluşumu, aile planlaması, güvenli annelik, toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet konuları yer almaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimin niteliğini artırmak üzere yürütülen “Anne Baba Çocuk Eğitimi Projesi” ile anne, baba ve çocukların eğitim ihtiyaçları tespit edilmekte ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenen eğitim programları ile toplumun bilinç düzeyinin geliştirilmesi ve statülerinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında; üreme sağlığı, ergen ilişkileri, aile içi ilişkiler, kadının toplumdaki yeri ve önemi, ders başarısı ve benzeri konularda konferans, panel, kurs, ev ve köy ziyaretleri yoluyla ailelere ulaşılmaktadır. Proje kapsamında ailelere yönelik olarak aile içi şiddet, aile planlaması, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması, töre namus cinayetleri, kadına karşı şiddet, çocuk istismarı vb. konularında eğitim düzenlenmektedir.

Bunlara ek olarak, ilerleyen dönemde başlatılacak olan “Eğitimde Cinsiyet Eşitliğinin Desteklenmesi Projesi” ile cinsiyet kalıp yargılarının olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlamak, okullarda kız ve erkek çocuklar için cinsiyet eşitliğini geliştirmek ve toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımı tüm eğitim sistemine yerleştirmek amaçlanmaktadır. Söz konusu Proje ile okullardaki tüm personel için bir değerlendirme ve ölçme aracı olan cinsiyet eşitliği güvence aracı geliştirilerek 10 ilde 40 okulda pilot uygulama yapılacak, okul öncesinden orta öğretime kadar tüm öğretim programları, ders kitapları ve eğitim materyalleri gözden geçirilerek toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlayacak şekilde iyileştirilecek, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı mevzuat düzenlemesi yapılarak bu kapsamda 60 bin öğretmen ve yöneticiye eğitimler verilecektir. Ayrıca yine proje kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal bilincin artırılmasına yönelik medya etkinlikleri ve bölgesel kampanyalarla 100 bin kişiye ulaşılması hedeflenmektedir. Proje, 2013 Ocak itibarıyla başlayacak ve 30 ay sürecektir.

Eğitim kaynaklarının kadın ve erkeklerin geleneksel olmayan imajlarını yaydığı eğitici ve sosyalleştirici ortam oluşturmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından toplumsal cinsiyete büyük ölçüde önyargılı olan eğitim materyallerinin cinsiyetçi öğelerden ayıklanması için çalışma başlatılarak ders kitaplarından ayrımcılık içeren resim, ifade ve benzeri tüm öğelerin çıkarılması çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmaların daha kalıcı ve sistematik olmasını sağlamak ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) hedef ve stratejilerini gerçekleştirmek amacıyla Milli Eğitim

Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu” kurulmuştur. Söz konusu Komisyonun konuya ilişkin çalışmaları devam etmektedir.

Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı ÇATOM ise bölgede eğitim, yönlendirme, meslek edindirme vb. konularda kadınlara hizmet sunmaktadır.

Öte yandan, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı altında, 2010 yılında “Aile İçi Şiddetle Mücadele Şubesi” kurulmuştur. Ayrıca, İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde aile içi şiddetle mücadele kapsamında “Kadın ve Çocuk Kısım Amirlikleri” kurulmuştur.

1990’lı yıllardan itibaren şiddet mağduru kadınlara yönelik çeşitli hizmetler, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Dayanışma Vakfı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kadın Merkezi Vakfı, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi, Van Kadın Derneği gibi STK’lar tarafından da yürütülmektedir. Bu kuruluşlar tarafından danışma merkezlerinde, hukuki ve psikolojik destek ile konukevlerinde barınma olanağı sağlanmakta; aile içi şiddet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi için kampanyalar, hizmet sunucularına yönelik eğitim programları ve mevzuatın kadınlar lehine güçlendirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Kadın hakları konusunda çalışmaları bulunan STK’lar, 1998 yılından itibaren her yıl “Kadın Sığınakları Kurultayı” düzenlemektedir. Temel bileşenlerini bağımsız kadın örgütlerinin oluşturduğu Kurultaylara, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne bağlı kadın konukevleri, belediyelere bağlı danışma merkezleri ve kadın konukevi temsilcileri katılım sağlamaktadır.

Ülkemizde kadına yönelik aile içi şiddetin ortadan kaldırılması için yürütülen çalışmalar son yıllarda artmış ve 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin yayınlanması ile bu alanda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bu alanda 2007-2010 dönemini kapsayan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı; belirlediği hedefler, aktiviteler ve sorumlu kuruluşlar ile 2006/17 sayılı Genelge’de yer alan tedbirlerin hayata geçirilmesini, bu yolla da kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kapsamlı bir kılavuz olmayı amaçlamıştır.

Aynı hedeflerle yola çıkan ve 2012-2015 dönemini kapsayan bu Eylem Planı da tüm tarafların katılımı ve işbirliği ile KSGM’nin koordinasyonunda hazırlanmıştır.

Eylem planındaki hedefler, öncelikler ve aktiviteler; hazırlık sürecinde yapılan çalışmalar, son dönemde ortaya çıkan toplumsal ihtiyaç ve gelişmeler ile uygulama aksaklıkları göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

IV. ULUSAL EYLEM PLANI AMAÇ VE HEDEFLER

Ulusal Eylem Planının amacı, ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır.

a) AMAÇ VE UYGULAMA DÖNEMİ

Kadına yönelik şiddetle mücadele çerçevesinde hazırlanan Ulusal Eylem Planı, Kısa (2012 - 2013), Orta (2012 - 2014) ve Uzun vade (2012 - 2015 ve sonrası) olmak üzere üç uygulama dönemini kapsamaktadır.

Bu planın amacı, ülkemizde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasıdır.

b) HEDEFLER

1. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,
2. Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak,
3. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması,
4. Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını güçlendirmek.

V. EYLEM PLANI

1. YASAL DÜZENLEMELER

Hedef: Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak.

Ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, başta Anayasa olmak üzere yasalarda reform niteliğinde değişiklikler yapılmış, tüm mevzuat şiddete sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturulmuştur.

Bu alandaki en son gelişme 20.03.2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe girmesidir. Söz konusu Kanun ile kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele bir üst seviyeye taşınmış; şiddet mağduru, şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali olan kişiye yönelik tedbirler ve usul kuralları ayrıntılarıyla düzenlenmiştir.

Yasal alanda, toplumsal gelişmelere ve ihtiyaçlara paralel olarak yeniden değişiklikler yapılması için doğasındandır. Bu çerçevede, eylem planının amaçlarından biri de toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın ve kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanması için mevzuatın incelenmesi, yeni düzenlemelerin ve gerekli değişikliklerin yapılmasıdır.

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
1.1 Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gibi temel kanunlar ve diğer mevzuatın toplumsal cinsiyet bakış açısıyla taranması amacıyla çalışma grubu oluşturulması	KSGM	TBMM (KEFEK), Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, ÇSGB (Devlet Personel Başkanlığı), İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Barolar, Üniversiteler, STK'lar	Orta
1.2 Aktivite 1.1 gereğince yapılan tarama sonuçları ile yasalar ve diğer mevzuatın uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İş Kanunu, Sosyal Güvenlik Kanunu vb. mevzuatta değişiklikler yapılması	Adalet Bakanlığı, KSGM, ÇSGB, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	TBMM (KEFEK), Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İlgili diğer kamu kurum ve kuruluşları, Üniversiteler, Barolar, STK'lar	Kısa-Orta-Uzun
1.3 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 3, 10, 17 ve 19'uncu maddeleri ile hüküm altına alınan ödemelerin yapılacağı bütçe kalemleri hakkında Maliye Bakanlığı'ndan tertip açılarak ödenek temin edilmesi talebinde bulunulması, Maliye Bakanlığınca söz konusu tertibin açılarak, ödenek aktarımının sağlanması	SYGM, Maliye Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı	Kısa-Orta-Uzun
1.4 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında korunan kişi ile şiddet uygulayan ve uygulama tehlikesi bulunan kişilere yönelik teknik araç ve yöntemler kullanılması, takibin sağlanması, bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi	Adalet Bakanlığı, KSGM, İçişleri Bakanlığı (EGM, Jandarma Genel Komutanlığı), Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, HSYK	Sağlık Bakanlığı, GSM Şirketleri	Orta-Uzun

2. FARKINDALIK YARATMA VE ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜNÜN SAĞLANMASI

Hedef: Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihniyet dönüşümünü sağlamak.

Son yıllarda ülkemizde yasal alanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin çok önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. 2006 yılında yayımlanan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması bir devlet politikası haline gelmiştir. Yasal alanda gerçekleştirilen gelişmelerin uygulamaya geçmesi ve bu mücadelenin tam olarak başarıya ulaşması için en önemli adımlardan biri, kadına yönelik şiddet konusunda toplumda farkındalık yaratılması ve topyekün bir zihniyet dönüşümünün gerçekleştirilmesidir.

Gerek kamu kurumları gerekse STK'lar ve medya kuruluşları, bu sorunun önlenmesi amacıyla yürüttükleri kampanyalar ve eğitim programları ile kadına yönelik şiddetin bireyler ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerinin görünür kılınması ve sorunun ortadan kaldırılması için toplumun tüm kesimlerine sorumluluklar düştüğünün farkına varılması açısından önemli çalışmalar yapmaktadır.

Bu eylem planı ile kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığın artırılması için yürütülen çalışmaların geliştirilerek yaygınlaştırılması ve koordineli bir şekilde devam etmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ülkemizde kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması ve şiddetin önlenmesine ilişkin yasal-idari düzenlemelerin bilinmesi, hizmet sunanların yanı sıra kamuoyunun konuya duyarlı ve bilinçli olması, konunun tüm taraflarca sahiplenilmesi ile mümkün olacaktır.

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
2.1 Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadelenin plan, politika ve programlara yansıtılabilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sendikalar, üniversiteler, meslek kuruluşları, medya ve STK temsilcilerine yönelik olarak eğitim, seminer, atölye çalışması vb. etkinliklerin işbirliği içinde düzenlenmesinin sağlanması	KSGM, İlgili kamu kurum ve kuruluşları	TBB, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, STK'lar Meslek Kuruluşları, Sendikalar, Medya Kuruluşları	Kısa-Orta-Uzun
2.2 Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihniyet dönüşümünü sağlamak amacıyla politika yapıcılara, karar vericilere, hizmet sunanlara ve kamuoyuna yönelik olarak görsel ve basılı materyallerin işbirliği içinde hazırlanması ve dağıtılması	KSGM, İlgili kamu kurum ve kuruluşları	TBB, Yerel Yönetimler, Meslek Kuruluşları, Sendikalar, Üniversiteler, STK'lar, Medya Kuruluşları	Kısa-Orta-Uzun
2.3 Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele konularında erkeklere yönelik farkındalık yaratma ve zihniyet dönüşümü sağlama amaçlı eğitim programı, seminer, konferans vb. etkinliklerin düzenlenmesi	KSGM, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, MEB, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı	Üniversiteler, Meslek Kuruluşları, ÇHGM, Medya Kuruluşları, Özel Sektör, STK'lar	Orta
2.4 Örgün ve yaygın eğitim müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi konularının dahil edilmesi, eğitim materyallerinin taranarak toplumsal cinsiyet ayrımcılığını pekiştiren ifadelerin çıkarılması	MEB	KSGM, ÇHGM, ATHGM, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Üniversiteler, STK'lar	Orta

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
2.5 Evlilik başvurusunda bulunan çiftlere dağıtılmak üzere, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, ev içi şiddet, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularında bilinçlendirme materyallerinin hazırlanması, basılması ve ilgili kuruluşlara gönderilmesi	ATHGM, İçişleri Bakanlığı, SGK, Belediyeler	KSGM, ÇHGM, Sağlık Bakanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, STK'lar, TBB	Orta
2.6 Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılık kazandırıcı televizyon, radyo programlarının hazırlanarak yayınlanması, yayınlanan programların bu kapsamda incelenmesi ve denetlenmesi	RTÜK , TRT, Ulusal-Özel Medya Kuruluşları	KSGM, İlgili diğer kamu kurum ve kuruluşları, Yerel Medya Kuruluşları	Kısa-Orta-Uzun
2.7 Üniversitelerin, Sağlık ve Sosyal Bilimler alanındaki bütün fakülte ve yüksek okulları öncelikli olmak üzere mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarında, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet konularına yer verilmesi	YÖK	KSGM, Üniversiteler	Uzun

3. KORUYUCU HİZMET SUNUMU VE ŞİDDET MAĞDURLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara, varsa çocuk/çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetlerin daha etkili verilmesi ve yaygınlaştırılması ile bu kişilerin sosyo-ekonomik olarak güçlendirilmesini sağlamak,

Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara sunulan hizmetlerin temel prensibi, mağdurun güçlendirilerek hayatının kontrolünü ve varsa çocuklarının sorumluluğunu yeniden alması konusunda her yönden destek olunmasıdır. Şiddet mağduru kadınların güçlendirilmesinde mağdurun deneyim ve bilgisinin dikkate alınması gerekmektedir.

Bu alanda hizmet sunucularının sorumluluğu, şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınların ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilecek güce kavuşması için bireyin bilgi ve becerilerini geliştirici desteği vermek ve var olan olanaklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Diğer taraftan, koruyucu hizmet alan kadınların yanı sıra çocuklarına yönelik eğitim ve bakım olanaklarının sağlanmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, eylem planının bir amacı da bu kadınların güçlendirilmesi ve hayatlarının kontrolünü yeniden ele almaları için gerekli önlemlerin alınmasıdır.

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
3.1 Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlara sunulması gereken hizmetlerin (koruma, barınma, tedavi, meslek/iş edindirme, güçlendirme, yasal haklar, çocuk/yaşlı bakımı rehabilitasyon vb.) daha etkili verilmesi, yaygınlaştırılması ve ihtiyaca göre güncellenmesi amacıyla gerekli altyapı ve personel temininin sağlanması	KSGM, ÇHGM, ÇSGB (SGK, Devlet Personel Başkanlığı), İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, MEB, Sağlık Bakanlığı, İŞKUR, Belediyeler	Adalet Bakanlığı, Barolar, Üniversiteler, STK'lar	Orta
3.2 Madde 3.1 çerçevesinde, hizmet sunumunun her kademesinde yer alan görevlilere yönelik eğitim programları düzenlenmesi/sürdürülmesi	Adalet Bakanlığı, KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, HSYK, TBB	MEB, İlgili kamu kurum ve kuruluşları, Yerel Yönetimler, STK'lar, Adalet Akademisi, Üniversiteler	Orta
3.3 Konukevlerinin özürülü kadınların erişebilirliğine uygun şekilde düzenlenmesi, şiddet görmüş madde bağımlısı, insan ticareti ve fuhuş mağduru kadınlar gibi rehabilitasyon ve güçlendirme sürecinde farklı hizmet modeline ihtiyaç duyan kadınlar için ayrı, ihtisaslaşmış konukevleri açılması	KSGM, ÖYHGM, İçişleri Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, TBB, Yerel Yönetimler, STK'lar	Uzun
3.4 Belediyelerde kadın konukevlerinin açılması, STK'lar tarafından bağımsız konukevi ve kadın danışma merkezi (ilk başvuru merkezi) açma ve işletme girişimlerinde, ihtiyaç duyulan ayni/nakdi desteğin belediyeler tarafından sağlanması	İçişleri Bakanlığı, Belediyeler	KSGM, TBB, STK'lar	Uzun

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
3.5 Şiddet mağduru kadınların sosyal yaşama katılımlarının sağlanması amacıyla gerçekleştirilecek projelere öncelik tanınması	Adalet Bakanlığı, SYGM, ÖYHGM, ÇSGB, İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, MEB, Sağlık Bakanlığı, İŞKUR, SGK, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Kalkınma Ajansları, Belediyeler	KSGM, TBB, Üniversiteler, STK'lar	Kısa-Orta-Uzun
3.6 Kadın konukevinde kalan kadınların çocuklarının, MEB'e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından ücretsiz olarak yararlanmalarının sağlanması	MEB	KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı	Orta
3.7 MEB burslarından şiddet mağduru ve konukevinde kalan kadınların çocuklarının öncelikli yararlandırılması için özel düzenleme yapılması	MEB	KSGM, ÇHGM, STK'lar	Orta
3.8 Ekonomik zorluk içerisindeki şiddet mağduru kadınlar ve konukevinde kalan kadınların çocuklarının kamuya ait ve özel kreş, gündüz bakım evleri ve çocuk kulüplerinden faydalandırılmasına öncelik verilmesi ve bu gruba özel yeterli kontenjan ayrılması	MEB	KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, İlgili kamu kurum ve kuruluşları, Yerel Yönetimler, TBB	Uzun
3.9 Ekonomik zorluk içerisindeki şiddet mağduru kadınların ve konukevinde kalan kadınların istihdam garantili meslek edindirme kurslarından öncelikli yararlandırılmalarının sağlanması	İŞKUR	KSGM, Yerel Yönetimler, TBB	Orta

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
3.10 Ekonomik yoksunluk içindeki şiddet mağduru kadınlar ve konukevlerinde kalan kadınların, kendi işlerini kurabilmeleri için eğitim, danışmanlık ve finans hizmetleri aracılığıyla desteklenmeleri, finansal okur yazarlık yeteneklerinin geliştirilmesi	SYGM, İŞKUR, KOSGEB, TOBB, Kadın Girişimciler Kurulu, Kamu Bankaları	KSGM, MEB, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar, Üniversiteler, TBB	Orta-Uzun
3.11 Ekonomik yoksunluk içindeki şiddet mağduru kadınlar ve/veya sığınma evlerinde kalan kadınlara mikro kredi uygulamalarında kontenjan ayrılması	Valilikler, Kamu Bankaları	KSGM, Kalkınma Bakanlığı, Yerel Yönetimler, TBB	Orta-Uzun
3.12 Şiddet mağduru kadınların ücretsiz adli yardım ve destek alma haklarının teminat altına alınması hizmetlerinin tüm ülke genelinde güçlendirilerek yaygınlaştırılması	Adalet Bakanlığı, KSGM	Barolar	Orta-Uzun
3.13 Kadına yönelik şiddetle mücadelede Alo 183 hattının kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi ve şiddetle ilgili işlevlerinin tanıtılması	KSGM	Türk Telekom, Medya Kuruluşları, STK'lar, GSM Şirketleri	Kısa
3.14 Konukevleri, aile danışma merkezleri ile toplum merkezlerinin sayılarının artırılması ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi içerecek şekilde kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi	KSGM, ATHGM, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Belediyeler, TBB	İçişleri Bakanlığı, STK'lar	Orta-Uzun
3.15 Kent planlamasında, sokak ve parkların iyi aydınlatılması, ulaşım hizmetlerinin kadınların tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi ve iyileştirilmesi (durak sıklığı, güzergahların oturma alanlarının tamamını kapsamı vb.) ve acil telefon hatlarına erişilebilirliğin artırılması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Belediyeler	İçişleri Bakanlığı, TBB, STK'lar, Türk Telekom GSM Şirketleri	Uzun

4. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU

Hedef: Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi ve uygulanması.

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet, özellikle kadının ve çocuğun fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne ağır zarar vermesi nedeni ile ciddi bir halk sağlığı problemi olarak tanımlanmaktadır.

Şiddete maruz kalan ve şiddet vakasına tanık olan kişiye çoğu durumda tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetlerinin bir arada sunulması gerekmektedir.

Öte yandan kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadelede kalıcı çözümlere ulaşılması için, şiddet uygulayan bireylere yönelik caydırıcı yaptırımların yanı sıra, bu kişiler için hazırlanmış özel rehabilitasyon programlarına da gereksinim duyulmaktadır.

Hizmet sunumunda uzman personel istihdamı ise hizmetin etkin ve etkili bir şekilde sunulmasında ve verimli sonuçlar alınabilmesinde önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, sağlık kurum ve kuruluşlarında gerek şiddet mağduruna, gerekse şiddet uygulayan bireye yönelik tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetlerinin sunulduğu ve bu alanda uzmanlaşmış personelin görev yaptığı özel birimlerin oluşturulması şiddetle mücadelede büyük önem taşımaktadır.

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
4.1 Sağlık hizmetlerinin sunumunda, aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları da dâhil, birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışanların, ev ziyaretleri ve rutin çalışmalarında bir sağlık sorunu olarak kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti de dikkate almaları ve rehberlik yapmalarının sağlanması	Sağlık Bakanlığı	KSGM, Üniversiteler, TTB ve diğer ilgili meslek kuruluşları	Orta-Uzun
4.2 İkinci ve üçüncü basamak sağlık kuruluşlarında acil ve psiko-sosyal destek hizmetleri veren birimlerin sayısının artırılması ve çalışma kapsamına kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağdurlarının da dâhil edilmesi	Sağlık Bakanlığı	KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, Üniversiteler, TTB ve diğer ilgili meslek kuruluşları	Orta
4.3 Şiddet uygulayanlara yönelik olarak sağlık kuruluşlarında psikolojik danışmanlık, rehabilitasyon vb. hizmetlerin verilmesi/ yaygınlaştırılması	Sağlık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı (GATA), Üniversiteler	Adalet Bakanlığı, KSGM, İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TTB ve diğer ilgili meslek kuruluşları, Özel Hastaneler Birliği	Orta
4.4 Üniversitelerin; sosyal hizmetler, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, sosyoloji, çocuk gelişimi bölümlerinden mezun olanların şiddet mağdurlarına ve şiddet uygulayanlara yönelik hizmet veren birimlerde istihdam edilmesi ve bu doğrultuda kadroların artırılması	Adalet Bakanlığı, KSGM, ÇSGB (Devlet Personel Başkanlığı), Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	İlgili kamu kurum ve kuruluşları	Uzun
4.5 Şiddet mağduru kadınlara, varsa çocuklarına yönelik hizmet sunumunun her kademesinde yer alan görevlilerde görülen tükenmişlik sendromunun önlenmesine yönelik psikolojik destek ve danışmanlık mekanizması oluşturulması	Adalet Bakanlığı, KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Belediyeler	Üniversiteler, STK'lar, TBB	Uzun

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
4.6 Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezlerinin; suç oluşturan eylemle ilgili olarak soruşturma ve kovuşturma evresinde veya mahkûmiyet hâlinde özellikle suçtan zarar gören ve şüpheli-sanık-hükümlüye yönelik psiko-sosyal danışmanlık ve rehabilitasyon hizmetlerinin yürütülmesinde etkin görev almasının sağlanması	Adalet Bakanlığı,	İçişleri Bakanlığı, KSGM, İlgili kamu kurum ve kuruluşları, Belediyeler, Barolar, Üniversiteler, STK'lar	Orta
4.7 6284 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi gereğince kurulması öngörülen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin, belirlenen 14 ilde kurularak pilot uygulamaya başlamasının sağlanması	KSGM	Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, MEB, İŞ-KUR, Belediyeler, Barolar, Üniversiteler, STK'lar	Kısa

5. KURUM/KURULUŞLARARASI İŞBİRLİĞİ

Hedef: Şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını güçlendirmek.

Kadına yönelik şiddet, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmalar yürüten STK ve özel sektörün işbirliğini gerektiren çok boyutlu bir sorun alanıdır.

Kadına yönelik her tür şiddetin sonlandırılabilmesi için kolluk, adalet, sağlık, sosyal hizmet, çalışma gibi birçok sektörün; devlet, sivil toplum, medya ve özel sektör gibi birçok tarafın, bütüncül yaklaşım temelinde, uzun soluklu ve kararlı mücadelesine ihtiyaç vardır.

Bu alanda özellikle “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinin yayımlanmasından bu yana konuya ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyi artmış, kurumlararası işbirliği ve hizmet kapasitesi güçlenmiştir.

Bununla birlikte yürütülen çalışmaların sürdürülebilirliğini sağlamak açısından, işbirliğine dayalı yeni çalışmalar yürütülmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, daha kapsamlı politikalar üretilebilmesi, ihtiyaç alanlarının tespit edilerek daha etkin ve etkili hizmet modellerinin belirlenebilmesi, uygulama birliğinin sağlanması, konuya ilişkin duyarlılığın artırılması ve kurumlararası işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla konuyla ilgili araştırmalar yürütülmesi de büyük öneme sahiptir.

AKTİVİTELER	SORUMLU KURUM-KURULUŞLAR	İŞBİRLİĞİ KURUM-KURULUŞLARI	UYGULAMA DÖNEMİ
5.1 Kadına yönelik şiddetle mücadelede mevcut protokollerin sürdürülmesi, yeni işbirliği protokollerinin hazırlanması ve uygulanması	Adalet Bakanlığı, KSGM, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, MEB, Sağlık Bakanlığı	İlgili kamu kurum ve kuruluşları, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, TBB, Belediyeler, Üniversiteler, STK'lar	Uzun
5.2 Kadına yönelik şiddetin ulusal düzeyde izlenebilmesi için ihtiyaç duyulan araştırmaların yapılması, veri toplama standartlarının belirlenmesi, izleme göstergelerinin geliştirilmesi ve veri tabanının oluşturulması	KSGM, TÜİK, Üniversiteler	Adalet Bakanlığı, ÇHGM, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, STK'lar	Orta-Uzun
5.3 Kadına yönelik şiddetle mücadelenin bireylere, sektörlere ve ülkeye olan doğrudan ve dolaylı maliyetinin hesaplanması	KSGM, ÇHGM Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	İlgili kamu kurum ve kuruluşları, Üniversiteler	Uzun

KISALTMALAR

ATHGM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
BM	Birleşmiş Milletler
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
ÇATOM	Çok Amaçlı Toplum Merkezleri
ÇHGM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
GATA	Gülhane Askeri Tıp Akademisi
HSYK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
İŞ-KUR	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KEFEK	Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSGM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ÖYHGM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SYGM	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBB	Türkiye Belediyeler Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TRT	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TTB	Türk Tabipleri Birliği
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNFPA	BM Nüfus Fonu
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir
This project is co-financed by the European Union and the Republic of Turkey

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ PROJESİ EĞİTİCİ EĞİTİMİ

EK 4 - GÖRÜŞME BECERİLERİ DEĞERLENDİRME FORMU

Davranışlar	Yaptı	Yapmadı
Kendini tanıtma		
Mağdurun adını önceden öğrenme		
Mağduru odaya davet ederken sıcak bir ifade ile davet etme		
Mağduru yüzü kapiya dönük oturtma		
Bilgiyi mağduru incitmeden alma		
Odada su ve mendil bulundurma		
Yüz yüze aynı seviyede görüşme yapma		
Aradaki mesafenin ne çok uzak ne de çok yakın olmamasına dikkat etme		
Mağduru dinleme (Mağdurun sözünü kesmeden)		
Dikkatini mağdura verebilme		
Mağdurun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışma		
Açık ve anlaşılır sorular sorma		
Mağdurla empati kurma		
Problem çözmeye yönelik sorular sorma		
Özetleme yapma		
Geribildirim verme		
Sonuca gelmek için zorlamama		
Acele kararlardan kaçınma		
Yeterli bilgilendirme yapma		
Karar vermesine yardımcı olma		
Şiddet uygulayanla görüşmeye devam ediyorsa, güvenlik planı geliştirmesinde mağdura yardımcı olma		
Şiddet uygulayanın eylemine odaklanma		

TEŞEKKÜR EDERİZ

EĞİTİM PROGRAMI SLAYTLARI

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları ve Alınacak Önlemler

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Projesi

AMAÇ

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİ, NEDENLERİNİ, SONUÇLARINI VE ALINABİLECEK ÖNLEMLERİ AÇIKLAMAK

EĞİTİM İÇERİĞİ

Tanışma

Kadına Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddetin Tanımı ve Türleri

Dünyada ve Türkiye'deki Mevcut Durum, Kadınlar Kimlerden, Neden, Nasıl Şiddet Görüyor?

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri ve Dinamikleri

Şiddetin Etkileri

Şiddete Karşı Çıkmak ve Şiddeti Önlemek

KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDİR?

✓ Kamusal veya özel alanda gerçekleşen,
✓ Kadına fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik zarar veya zarar verme potansiyeli taşıyan
✓ Acı veren, inciten
✓ Her türlü davranış, tehdit, baskı ve özgürlüğün keyfi engellenmesini içeren
✓ Cinsiyete dayalı her türlü şiddettir.

AİLE İÇİ ŞİDDET NEDİR?

Aralarında yakın duygusal bağ bulunan Yakın yaşam/hayat arkadaşlığı sürdürmüş

✓ Eski veya şimdiki eşlere
✓ Birlikte yaşanan kişilere veya
✓ Diğer aile bireylerine yönelik her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet aile içi şiddet tanımına girer.

Aynı çatı altında yaşamak şart değildir.

Avrupa Konseyi (AK) İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEKİ TANIMLAR

✓ Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 2011

✓ "Kadınlara Yönelik Şiddet, bir insan hakları ihlali olarak, kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır. İster kamusal ister özel alanda meydana gelsin; kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama ve keyfi olarak özgürlüğünden yoksun bırakma anlamına gelir."

✓ "Aile İçi Şiddet, aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya hayat arkadaşları (partnerler) arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir."

✓ "Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet, kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınlara orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir."

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ALINACAK ÖNLENMLER

AK İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

- ✓ Sözleşmenin Ağustos 2014'de yürürlüğe girmesi beklenmektedir.
- ✓ Fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet, tecavüz, zorla evlendirme, kadın sünneti ve namus cinayetleri gibi konularla ilgili hükümler içeren **Sözleşme, taraf devletlerin kadına yönelik şiddet konusunda sorumluluktan muaf tutulamayacağını vurgulamaktadır.**
- ✓ Sözleşmede, taraf devletlerin şiddet eylemlerini her koşulda önleme ve şiddet mağdurlarını koruma sorumluluğuna geniş yer verilmektedir.
- ✓ Sözleşmede, kadınların şiddete maruz kalmadan ve şiddet mağduru olduktan sonra korunmasıyla ilgili düzenlemeler yer almaktadır.
- ✓ Sözleşme, taraf devletleri kadına karşı şiddet ve aile içi şiddetle mücadeleyi sağlamak üzere ceza hukuku alanında somut önlemler almakla da yükümlü kılmaktadır.
- ✓ Şiddet mağdurlarına ücretsiz hukuksal destek sağlanmasını öngörmektedir.

AK İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

- ✓ Sözleşme ayrıca, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile ilişkili iltica talepleri ve geri gönderme ilkesi konusunda güvence getirmektedir.
- ✓ Sözleşmeye göre, taraf devletlerin eğitim müfredatına kadın - erkek eşitliği, kadına yönelik şiddet, karşılıklı saygı konularını eklemeleri gerekmektedir.
- ✓ Sözleşme, taraf devletlerin uygulamalarını izlemek üzere bir denetim mekanizması oluşturulmasını öngörmektedir.

ŞİDDETİN TÜRLERİ

FİZİKSEL ŞİDDET

- ✓ Tokat atmak, tekmelemek, dövmek
- ✓ Kol kıvrırmak, bıçaklamak
- ✓ Yakmak, kesmek
- ✓ Boğmak
- ✓ Bir silahla veya bir nesneyle korkutmak
- ✓ Öldürmek
- ✓ Namus cinayeti
- ✓ Kadın sünneti
- ✓ Koca ölünce kadını kocanın kardeşiyle evlendirmek, veya kocayla birlikte yakmak
- ✓ Çeyiz parası ve benzeri uygulamalar
- ✓ Erken evlilik, zorla evlendirme

ŞİDDETİN TÜRLERİ

PSİKOLOJİK ŞİDDET

Kadının ruhsal sağlığını bozmaya yönelik davranışlardır. Bunlardan bazıları;

- ✓ Bağırma, küfür etme, azarlama, aşağılama
- ✓ Alay etme, isim takma, eksik bulma
- ✓ Başkalarının yanında küçük düşürme
- ✓ Eve hapsedme
- ✓ Ailesiyle, arkadaşlarıyla görüşmesini engelleme
- ✓ Terk etmekle veya çocukların velayetini almakla tehdit etme
- ✓ Eşyaları kırıp dökme
- ✓ Sözel saldırganlık

ŞİDDETİN TÜRLERİ

CİNSEL ŞİDDET

Kadını rıza göstermediği herhangi bir davranışa zorlamaktır.

- ✓ Cinselliğin bir tehdit sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılması
- ✓ Kadını rahatsız eden cinsel mesaj taşıyan bakış, jest, mimik, elle ve sözel taciz ve benzeri hareketler
- ✓ Açık veya kapalı giyinmeye zorlama
- ✓ Kadının cinsel etkinliğini küçümseme
- ✓ Cinsel ilişkiye zorlama
- ✓ Şiddet içeren cinsel ilişki,
- ✓ Ters ilişkiye zorlama
- ✓ Fuhuşa zorlama, tecavüz

ŞİDDETİN TÜRLERİ

EKONOMİK ŞİDDET

- ✓ Kadının çalışmasına izin vermeme veya istemediği halde zorla çalıştırma
- ✓ Maaşına, kredi kartına el koyma,
- ✓ Evin ihtiyaçlarını karşılayacak parayı vermeme
- ✓ Kadının diğer gelirlerine el koyma, kredi vs. gibi kaynaklara erişimini engelleme
- ✓ Kadının kendini gerçekleştirme ve geliştirme için gereksinim duyduğu kurs, eğitim vs. göndermeme, alıkoyma
- ✓ Sağlık hizmetinden yararlanmasını engelleme

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE DURUM

**KADINA YÖNELİK ŞİDDET:
HER AN VE HER YERDE!!!**

Avrupa Birliği 2014 Şiddet Araştırması Sloganı

AB Ülkelerinde Şiddet

28 AB ÜLKESİNDE 42.000 KADINLA YAPILAN ARAŞTIRMA, 2014

Araştırmada;

- ✓ Kadınlara fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, aile içi şiddet ile cinsel taciz ve teknolojik gelişmeler paralelinde ortaya çıkmaya başlayan tek taraflı ısrarlı takip gibi taciz türleri ile
- ✓ Çocukluk döneminde yaşanan şiddete ilişkin sorular sorulmuştur.

<http://fra.europa.eu/en/press-release/2014/violence-against-women-every-day-and-everywhere>

AB Ülkelerinde Şiddet

ARAŞTIRMA SONUÇLARINA GÖRE;

- ✓ Kadınlar **yaygın biçimde istismara** uğramakta ancak bunların çok azı kayıtlara geçmektedir.
- ✓ Her **üç kadından biri** 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır.
- ✓ Aile içi şiddet vakalarının sadece %14'ü ve diğer şiddet vakalarının sadece %13'ü rapor edilmektedir.
- ✓ 15 yaş üstü **her 10 kadından biri** cinsel şiddete maruz kalmaktadır.

AB Ülkelerinde Şiddet

ARAŞTIRMA SONUÇLARINA GÖRE;

- ✓ Her **20 kadından biri** tecavüze uğramaktadır.
- ✓ Eşi veya hayat arkadaşı tarafından evlilik içi tecavüze uğrayan kadınların **oranı %31'dir**.
Ve bu şiddet en az 6 kere tekrar etmiştir
- ✓ Şiddetin gerçekleştiği ilişkiyi bitiren kadınlar hala risk altındadır.
- ✓ Her beş kadından ikisi (**%43**) şimdiki veya eski eşi/hayat arkadaşından psikolojik şiddet gördüğünü belirtmiştir (% 25 aşagılanma vb, %5 i eve kapatılma vb)

AB Ülkelerinde Şiddet

ARAŞTIRMA SONUÇLARINA GÖRE;

- ✓ Eşi veya hayat arkadaşının şiddetine maruz kalan kadınların **%42'si hamile** iken de şiddet görmüştür.

AB Ülkelerinde Şiddet

ARAŞTIRMA ile AYRICA;

- ✓ Her beş kadından **birinin** istenmeyen fiziksel temas şeklinde cinsel tacize maruz kaldığı, kadınların **%32'sinin** failin patron, iş arkadaşı, müşteri olduğunu belirttiği,
- ✓ Her beş kadından birinin tek taraflı ısrarlı takibe (stalking) maruz kaldığı,
- ✓ Bu olayların mağduru olan beş kadından birinin tek taraflı ısrarlı takibin 2 yıldan fazla sürdüğünü bildirdiği,
- ✓ Her **dört** tek taraflı ısrarlı takibin **üçünün** polise bildirilmediği,
- ✓ Sanal ortam takip ve tacizinin yeni bir şiddet türü olarak özellikle kadınları tehdit etmeye başladığı ortaya konulmuştur.

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ALINACAK ÖNLENMLER

AB Ülkelerinde Şiddet

ARAŞTIRMA İLE;

- ✓ Kadınların % 5'nin mevcut eşi ve hayat arkadaşından, %13'nün eski eşi ve hayat arkadaşından ekonomik şiddet gördüğü,
- ✓ Ekonomik şiddetin en yaygın türünün çalışmaya izin vermemeye olduğu,
- ✓ Yaklaşık her on kadından birinin (%12) 15 yaş öncesinde bir yetişkin tarafından cinsel istismara uğradığı (%1'i tecavüz)
- ✓ Eşi veya hayat arkadaşı tarafından cinsel şiddete uğramış kadınların %30'unun çocukluğunda da cinsel şiddet mağduru olduğu,
- ✓ Bu kadınların yüzde 27'sinin çocukluğunda da fiziksel şiddete uğradığı ortaya konulmuştur.

Dünyada Şiddet

BM İstatistik Bölümü Verilerine Göre (2010)

- ✓ Filipinlerde kadınların %15'i, Zambiya'da %59'u hayatlarında en az bir kere fiziksel şiddete uğramışlardır.
- ✓ Filipinlerde kadınların yüzde % 10'u, Zambiya'da % 48'i birlikte yaşadıkları kişilerden fiziksel şiddet görmüştür.
- ✓ Cinsel şiddet Azerbaycan'da %4, Meksika'da %44 oranındadır.
- ✓ Kadınların Azerbaycan'da % 3'ü, Meksika'da % 11'i birlikte yaşadıkları kişilerden cinsel şiddet görmüştür.
- ✓ Somali'de 15-49 yaş grubunda bulunan kadınların yüzde 98'i kadın sünneti uygulamasına maruz kalmıştır. Mısır'da bu oran %96-97 arasındadır.

Dünyada Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü 2005 araştırması

10 ülkeden 25.000 kadınla görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Buna göre; 10 ülkede eş/hayat arkadaşlarından kadınlara yöneltilen şiddet aşağıdaki oranlar arasında değişmektedir.

- ✓ %13-61 fiziksel şiddet,
- ✓ % 4-49 ciddi yaralanma ve ölümlere sonuçlanabilecek fiziksel şiddet,
- ✓ %6-59 cinsel şiddet,
- ✓ % 20-75 duygusal şiddet,
- ✓ Eş/hayat arkadaşının yönelttiği cinsel şiddet; Japonya'da şehirlerinde %6, Etiyopya'da %59,
- ✓ Amerika'da her iki dakikada bir kadın tecavüze uğramaktadır. Her 10 vak'adan 8'inde tecavüzcü tanıdık birisidir.

Dünyada Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü 2013 Araştırmasına Göre;

- ✓ Dünyada cinayete kurban giden kadınların %35'i duyguya bağlı olan bir erkek tarafından öldürülmektedir.
- ✓ Her yıl 5000 kadın "namus cinayetlerine" kurban edilmektedir.
- ✓ Hindistan'da her yıl 25.000 kadın çeyizle ilişkili şiddete maruz kalmaktadır. 160.000 yanma nedeni ölümün %65'i 15-24 yaş arası kadınların başına gelmektedir.
- ✓ Dünyada 100-140 milyon kadın ve genç kız kadın sünneti sonucu sağlık sorunları yaşamaktadır.
- ✓ Afrika ülkelerinde her yıl 3,5 milyon genç kız kadın sünneti (FGM) riski ile karşı karşıyadır. Somali'de kızların %97,9'una kadın sünneti uygulanmaktadır.

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/77421/1/WHO_RHR_12_38_eng.pdf?ua=1

Türkiye'de Şiddet

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen, 17.168 kişi ile yapılan görüşmelere dayanan ve 2009 Ocak ayında yayınlanan "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu" bu konudaki resmi kapsamlı tek kaynak niteliğindedir.

Türkiye'de Şiddet

Bu Raporla göre:

Şiddet Türleri

- ✓ Türkiye genelinde fiziksel şiddet yaşayan kadınların oranı **yüzde 42'dir**, 40- 59 yaş grubu en sık şiddet gören yaş grubudur.
- ✓ Eşi veya eski eşi tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı yüzde **39'dur**.
- ✓ Hayatının herhangi bir dönemde duygusal şiddet yaşayan kadınların oranı **yüzde 44'dür**.
- ✓ Fiziksel veya cinsel şiddeti birlikte yaşayan kadınların oranı **yüzde 42'dir**.
- ✓ Evli kadınların % 11- 29'u eşinden ağır derecede fiziksel şiddet görmüştür.
- ✓ Evli kadınlar %15'i eşinin cinsel şiddetine maruz kaldığını belirtmektedir.

Türkiye'de Şiddet

- ✓ Yaşadıkları fiziksel şiddet sonucunda yaralanan kadınların oranı **yüzde 25'dir**.

Eğitim Düzeyi

- ✓ En az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış eğitimsiz kadınların oranı **yüzde 56'dır**.
- ✓ Hayatında en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış az lise mezunu kadınların oranı **yüzde 27'dir**.
- ✓ Üniversite mezunu olanlarda bu oran **% 17'dir**.
- ✓ Lise ve üstü eğitim olan evli 10 kadından 3'ünde şiddet öyküsünün olması dikkat çekicidir.

Bölgeler

- ✓ En düşük oran **% 9** ile Marmara Bölgesinde, en yüksek oran ise **% 29** ile Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde elde edilmiştir.

Türkiye'de Şiddet

Çeşitli Kaynaklardan Alınan Verilere Göre;

- ✓ TÜİK verilerine göre Türkiye'deki zorla ve erken evlendirme (çocuk gelin) sayısı 181 bini aşmıştır.
- ✓ Türkiye'deki gelinlerin %26'sı 16-19 yaş aralığındadır. (UNICEF Türkiye'de Çocukların Durumu Raporu,2011)
- ✓ Türkiye'de 2013'de 40428 kız çocuk evlilik yapmıştır.
- ✓ 2002 yılından itibaren toplam 504 bin 957 çocuk 16-17 yaşında resmi olarak gelin olmuştur.

Çocuk gelinlerde Türkiye 2. sırada

http://www.radikal.com.tr/turkiye/turkiyede_181_bin_cocuk_gelin_vac-1109338
<http://www.cnnturk.com/2013/turkiye/05/04/ber.dort.evliikten.birinde.cocuk.gelin.vac/706651.0/>
<http://www.ucam.org.tr/turkiye/index2.php?Hbr=1425>

Türkiye'de Şiddet

- ✓ Son bir yılda hayatı tehlike altında olup mahkemelere başvuran kadınlardan 50 bini hakkında koruma kararı çıkarılmıştır.
- ✓ Sığınma evlerine son 2 yılda 7 bin kadın başvurmuştur. 3 yılda 17 bin kız çocuğu için kayıp başvurusu yapılmıştır.
- ✓ Türkiye'de son 2 yılda küçük yaşta kız çocuklarına yönelik taciz, tecavüz, cinsel sömürü ile ilgili 90 bin 483 dava açılmıştır.

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/25964425.asp>

Türkiye'de Şiddet

Jandarma Genel Komutanlığı Verileri (2013)

✓ Aile içi şiddet olayı vakası	13.551
✓ Mağdur kadın sayısı	15.019
✓ Kadına yönelik şiddet olayı	16.883
✓ Toplam mağdur sayısı	31.902
✓ Verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararları	5.928
✓ Kolluk Amiri tarafından alınan kararlar	2.548

2012 yılında başvuruda bulunan kadınların,

- ✓ Yüzde 56'sı fiziksel şiddet
- ✓ Yüzde 35'i psikolojik şiddet
- ✓ Yüzde 8'i cinsel şiddet görmüştür.

Kadınlar Kimlerden, Neden ve Nasıl Şiddet Görüyor?

- ✓ Kimlerden?
- ✓ Neden?
- ✓ Nasıl?

Kadınlar Kimlerden, Nerede ve Nasıl Şiddet Görüyor?

Kadına Yönelik Aile içi şiddetin Sorumlusu

Çoğunlukla

Kocalar,

Erkek Kardeşler,

Babalar ya da

Oğullardır!

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ALINACAK ÖNLENİMLER

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri

- ✓ Kültürel nedenler
- ✓ Yasal nedenler
- ✓ Ekonomik nedenler
- ✓ Siyasi nedenler

Şiddetin Dinamiği: Şiddet Çemberi

Şiddetsizlik: Eşitlik Çemberi

Aile İçi Şiddetin Kadın Üzerindeki Etkileri

Kısa Süreli Etkiler:

- ✓ Öğrenilmiş çaresizlik
- ✓ Günlük düşünme gelecek perspektifini kaybetme
- ✓ Yoğun korku, endişe ve panik
- ✓ Depresyon, ölümlü isteği, intihar
- ✓ Suçluluk duygusu
- ✓ Öfke patlamaları

Uzun Süreli Etkiler:

- ✓ Güvensizlik, yakın ilişkide sorun
- ✓ Düşük özgüven, değersizlik, cinsel hayatta zorluklar
- ✓ Endişe ve panik atak
- ✓ Kendini algılamada bozukluk
- ✓ Toplum ve çevreden kopma

Aile İçi Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkileri

- ✓ Korku, üzüntü, öfkelenme, suçluluk duygusu
- ✓ Dayanın ve baskının çözüm yöntemi olduğunu öğrenme ve uygulama
- ✓ Yalan söyleme
- ✓ Babaya karşı öfke
- ✓ Benlik imajının sarsılması, güven duygularının zedelenmesi
- ✓ Evden kaçma, erken yaşta evlilik yapma
- ✓ Psikolojik nedenli fiziksel sorunlar, öfke nöbetleri
- ✓ Okula ilgisizlik, başarısızlık
- ✓ İrkilme
- ✓ Alt ıslatma sık ve uzun süreli ağlama
- ✓ Hep şiddet temalarına odaklanma
- ✓ Uyuşturucu madde kullanımı
- ✓ İntihar eğilimleri

Aile İçi Şiddetin Toplum Üzerindeki Etkileri

KYAİŞ:

- ✓ Toplumda mevcut şiddetin artmasına neden olmaktadır.
- ✓ Uygulayan ve maruz kalan taraflar arasındaki şiddet ilişkisi, toplumsal şiddeti arttırmaktadır ve bu da bazı bedellerin ödenmesine yol açmaktadır.
- ✓ Özellikle kadın ve çocukların mağdur ve erkeklerin fail olduğu bu süreçte toplumsal ayrımlar ve iletişimsizlikler oluşmaktadır. Ayrışma ve iletişimsizlik toplumda çatışmayı arttırmakta ve sorunların şiddet içermeyen yöntemlerle çözümünün önünde engel oluşturmaktadır;
- ✓ Uluslararası bir standart ve norm haline gelen toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları ve çocuk hakları gibi konularda toplumun gereken farkındalığı edinmesinin önünde önemli bir engel oluşturmaktadır.
- ✓ Kadınların şiddet gördüğü bir toplumda eşitlik anlayışını ve şiddet içermeyen yaklaşımı geliştirmek çok zordur.
- ✓ Olumsuz ekonomik ve sosyal sonuçları vardır.

Kadına Yönelik Şiddetin Ekonomik Maliyeti

2005 yılında yapılan BM çalışmasında

Kadına karşı her türlü şiddetin yıllık ekonomik maliyeti

- ✓ Yeni Zelanda (1994) 5.3 milyar YZ Doları
- ✓ Yeni Zelanda aile içi şiddetin maliyeti 1.2 milyar YZ Doları
- ✓ Kanada (1995) 4.2 milyar Kanada Doları
- ✓ Kanada aile içi şiddetin maliyeti 1.16 milyar Kanada Doları
- ✓ ABD (2002) 12 milyar Dolar
- ✓ İngiltere (2004) 23 milyar Pound
- ✓ ABD'de tecavüzün maliyeti 7.5 milyar Dolar, çekilen acı ve sıkıntı katıldığında maliyet 127 milyar Dolar

<http://www.un.org/womenwatch/daw/wawexpert%20brief%20costs.pdf>

Şiddete Karşı Toplumsal ve Bireysel Düzeyde Yapılabilecekler

- ✓ Şiddete karşı farkındalık düzeyini yüksek tutmak.
- ✓ Kadın ve erkeklerin eşit olduğu fikrine açık olmak ve inanmak.
- ✓ Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçli ve duyarlı olmak.
- ✓ Kadınların da birer birey olarak ulusal ve uluslararası yasal mevzuat hakları olduğunun bilincinde olmak.
- ✓ Kadınları, toplumsal ve ekonomik hayatta aktif olmaları konusunda teşvik etmek, desteklemek.

Aile İçi Şiddetle İlgili Rivayetler ve Gerçekler

Rivayetler:

- ✓ "Evlilik bir özel yaşam alanıdır ve bu ilişkide yaşananlar kimseyi ilgilendirmez" (Kol kırılır yen içinde kalır).
- ✓ "Kadınlara yönelik aile içi şiddete yalnızca düşük eğitilmiş, düşük gelirli ailelerde rastlanır."
- ✓ "Duygusal ya da psikolojik şiddet, fiziksel şiddet kadar kötü değildir."
- ✓ "Kadınlar bilinçaltında şiddetten hoşlandıkları için erkekleri şiddet uygulamaya teşvik edebilirler."
- ✓ "Şiddete neden olan alkol, işsizlik ve uyutucu kullanımıdır."
- ✓ "Kadınlar kadınlık görevlerini yerine getirmedikleri zaman şiddete maruz kalmayı hak ederler" (kadınlık görevleri: evin, erkeğin, çocukların, evdeki yaşlıların, hastaların bakımı, onlara hizmet ve koca talep ettiğinde cinsel ilişki kurmak vb.)
- ✓ "Kadına yönelik şiddet konusunda yasal yöntemlerle yapılabilecek fazla bir şey yoktur."

Bu rivayetlerde gerçeklik payı var mıdır?
Yoktur!

Etkili İletişim

- İletişim iki kişi arasında gerçekleşen anlam alışverişidir.
- İletişimde bilgi/anlam akışının iki yönlü olması gerekir.
- Tek taraflı söylenmeler iletişim olarak değerlendirilemezler.
- İletişim öncelikle dinleme becerisini gerektirir.

Etkili Dinleme İçin Dinleyicinin;

- Daha iyi bir dinleyici olmak için istekli olması,
- Kendi konuşma isteğini bastırabilmesi,
- Konuşan kişiye bakması,
- Dinlerken kendi duygularını bir kenara bırakması,
- Dikkatini konuşana ve söylediklerine vermesi, başka şeylerle oyalanmaması,
- Söylenen şeylerin ana noktalarını yakalamaya çalışması, tek tek sözcüklerde kaybolmaması,
- Söylenen şeylere itirazlar hazırlanmaması,
- Satır aralarını okumaya çalışması,
- Acele karar vermekten kaçınması ve
- Kendi önyargılarının farkında olması önemlidir.

Anlama

- İletişim sürecinin dinlemeden sonraki aşaması anlamadır.
- İletişimde bütünü anlamak ona bakan farklı bakış açılarını kavramayı gerektirir.
- Kişi kendi bakış açısının anlaşılmasını hedeflediği kadar karşısındakinin bakış açısını da anlamaya, kavramaya çalıştığı zaman iletişim olabilir.
- Anlama çabaları yargılamadan, cevabı belli, sorgulama şeklinde olmayan sorular sorarak amacına ulaşır.

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ALINACAK ÖNLENMLER

Bireysel Olarak Yapılabilecekler

Öfkeyi dindirmek ve sorun çözmek için hazırlık:

- ✓ Dinleyin.
- ✓ Öfkeyi fark ettiğinizi belli edin/söyleyin.
- ✓ Sorunu tartışmaya istekli olduğunuzu belli edin.
- ✓ Oturmaya özendirin, kendiniz de oturun.
- ✓ Söylediklerinde doğruluk payı olabileceğini unutmayın; bu duruma gelmesinde sizin de katkınız olabileceğini düşünün.
- ✓ Duygularını geri yansıtın ve empati gösterin.
- ✓ Etkin dinleme ve soru sorma ile ilgili bilgilerinizi kullanın.
- ✓ Sorun çözme aşamalarını kullanın

Şiddete Maruz Kalan veya Risk Altındaki Kadınlara Görüşme

Görüşmede dikkat edilecek hususlar:

- ✓ Güvenliğin derhal tesis edilmesi gerekir. Bu güvenlik önlemi; mağdur için, çocuklar için, görüşmeyi yapan kişi ve fail için güvenlik önlemlerinin alınmasını kapsamaktadır.
- ✓ Mağdura, başta 6284 sayılı kanun ve Türk Ceza Kanunu gibi diğer ilgili kanunlardaki hakları ve yapabilecekleri ile ilgili tüm bilgi ve yönlendirmeler objektif durum üzerinden aktarılmalıdır.
- ✓ Acil tehlike doğru değerlendirilmeli, gereken ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına doğru yönlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Gizlilik ilkesine uyulmalı, kadın ve çocukların mahremiyetine özen gösterilmeli, deşifre olmamaları sağlanmalı ve güvenlikleri tehlikeye atılmamalıdır.
- ✓ Mağdurun kararına saygı duyulmalı, karar yargılanmamalı ve mağdurun isteğine uygun biçimde uygulanmalıdır.
- ✓ Yargılayıcı ve şiddeti pekiştiren sorular sorulmasından kaçınılmalıdır.

Kadına Şiddet Uygulayan Faille Görüşme

Faille görüşmede dikkat edilecek hususlar:

- Fail; kendini haklı gördüğü, kınanma ve suçlanma korkusu altında olduğu için görüşmede isteksiz olabilir. Kendisini motive edecek bir şekilde iletişim kurulması önemlidir.
- Görüşmecinin; faili yansız ve önyargısız dinlemesi ve görüşmeyi doğru bilgiyi kendisinden öğrenmek, ona yardımcı olmak amacıyla yaptığının altını çizmesi önemlidir.
- Farkındalık ve bilinçlilik düzeyi çok düşük olabilir. Faille başta 6284 sayılı kanun ve Türk Ceza Kanunu gibi diğer ilgili kanunlardaki hakları ve yapabilecekleri ile ilgili tüm bilgi ve yönlendirmeler objektif durum üzerinden aktarılmalıdır.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi İçin Neler Yapabilirsiniz?

Katkılarınız ve İşbirliğiniz için Teşekkür Ederiz !